

Vergaderjaar 2007–2008

31 200 VI

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Justitie (VI) voor het jaar 2007

Nr. 192

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 9 september 2008

De vaste commissie voor Justitie¹ heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de minister van Justitie naar aanleiding van de brief van 9 juni 2008 inzake de toepassing van artikel 1F Vluchtelingenverdrag (Kamerstuk 31 200 VI, nr. 160).

De minister van Justitie heeft deze vragen beantwoord bij brief van 8 september 2008. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
De Pater-van der Meer

Adjunct-griffier van de commissie,
Beuker

¹ Samenstelling:

Leden: Van de Camp (CDA), De Wit (SP), Van der Staaij (SGP), Kamp (VVD), Arib (PvdA), ondervoorzitter, De Pater-van der Meer (CDA), voorzitter, Çörüz (CDA), Joldersma (CDA), Gerkens (SP), Van Velzen (SP), Van Vroonhoven-Kok (CDA), Azough (GL), Timmer (PvdA), Griffith (VVD), Teeven (VVD), Verdonk (Verdonk), De Roon (PVV), Pechtold (D66), Heerts (PvdA), Thieme (PvdD), Kuiken (PvdA), Leijten (SP), Bouwmeester (PvdA), Van Toorenburg (CDA) en Anker (CU).

Piv. leden: Sterk (CDA), Langkamp (SP), Van der Vlies (SGP), Weekers (VVD), Smeets (PvdA), Aasted-Madsen-van Stiphout (CDA), Jager (CDA), Jonker (CDA), Roemer (SP), Vacature (SP), De Vries (CDA), Halsema (GL), Dijsselbloem (PvdA), Dezentjé Hamming-Bluemink (VVD), Van Miltenburg (VVD), Zijlstra (VVD), Fritsma (PVV), Koşer Kaya (D66), Gill'ard (PvdA), Ouwehand (PvdD), Spekman (PvdA), Vacature (SP), Bouchibti (PvdA), Van Haersma Buma (CDA) en Slob (CU).

Inhoud

blz.

I.	Vragen en opmerkingen uit de fracties	3
1.	Inleiding	3
2.	hoofdstuk 1 van de notitie; Het algemene juridische kader	4
3.	Hoofdstuk 2 van de notitie; Overzicht cijfermatige gegevens	4
4.	Hoofdstuk 3 van de notitie; Toepassing van artikel 1 F van het Vluchtelingenverdrag	5
5.	Hoofdstuk 5 van de notitie; Opsporing en vervolging	7
6.	Hoofdstuk 6 van de notitie; Vertrek uit Nederland	10
7.	Hoofdstuk 7 van de notitie; Herwaardering op grond van de factor tijd	12
8.	Hoofdstuk 8 van de notitie; De positie van gezinsleden	13
9.	Hoofdstuk 9 van de notitie; Analyse SCIFA questionnaire	15
10.	Hoofdstuk 10 van de notitie; Onderzoek ACVZ	15
11.	Ten slotte	16
II.	Reactie van de minister en de staatssecretaris	17

I VRAGEN EN OPMERKINGEN VANUIT DE FRACTIES

1. Inleiding

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief en de notitie inzake de toepassing van artikel 1F van het Vluchtelingenverdrag (Vv). Zij waarderen de in de notitie gegeven uitgebreide toelichting op de in de brief genoemde conclusies. Naar hun mening vormt het geschetste beleidskader een goede basis voor een verbeterde aanpak van een zich al jarenlang voortslepende problematiek. Niettemin hebben zij een aantal vragen en opmerkingen.

De leden van de PvdA-fractie hebben met grote belangstelling kennisgenomen van de brief en de notitie van de minister en staatssecretaris van Justitie d.d. 9 juni 2008 inzake de toepassing van artikel 1F van het Vv. De leden van de PvdA-fractie zijn verheugd over het feit dat de groep langdurig in Nederland verblijvende gezinsleden, in het bijzonder de (minderjarige) kinderen, van personen op wie artikel 1F Vv van toepassing is alsnog in aanmerking kunnen komen voor een verblijfsvergunning. Verder onderschrijven de leden van de PvdA-fractie het uitgangspunt van de regering dat aan personen op wie artikel 1F Vv van toepassing is niet de strafrechtelijke gevolgen van hun daden mogen ontlopen. Naar aanleiding van onderhavige brief en notitie hebben zij nog enkele vragen en opmerkingen.

Zoals onder andere in de brief is aangekondigd zal de Kamer worden geïnformeerd over opsporing en vervolging van internationale misdrijven in het algemeen. De leden van de PvdA-fractie zien graag dat de Kamer hierover in ieder geval een week voor aanvang van het door haar op 3 september a.s. geplande rondetafelgesprek over artikel 1F Vv zal worden geïnformeerd, zodat ook dit onderwerp van discussie kan zijn tijdens het rondetafelgesprek.

De leden van de SP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief en de notitie. Zij hebben hierover de volgende opmerkingen en vragen.

Deze leden onderschrijven de gedachte dat Nederland geen toevluchtoord kan zijn voor oorlogsmisdadigers. Natuurlijk moeten mensen waarvan is vastgesteld dat ze oorlogsmisdaden hebben begaan niet als vluchteling worden toegelaten. De leden van de SP-fractie zijn van mening dat het aan een rechter is om te oordelen over de schuld van een vreemdeling die verdacht wordt van oorlogsmisdaden. Ook de slachtoffers hebben er recht op dat daders van oorlogsmisdaden daadwerkelijk worden vervolgd.

De leden van de VVD-fractie hebben met veel belangstelling kennisgenomen van de brief en de notitie van de minister en de staatssecretaris van justitie inzake de toepassing van artikel 1F van het vluchtelingenverdrag. De leden van de VVD-fractie danken de bewindslieden voor de informatie inzake de omvang van en toepassing van artikel 1F Vv. De leden van de VVD-fractie hebben naar aanleiding van de brief en notitie beter inzicht verkregen in de toepassing van artikel 1F Vv en de voornemens van de bewindslieden met betrekking tot deze toepassing en huidige praktijk. Toch willen de leden van de VVD-fractie de bewindslieden nog een aantal kritische vragen stellen. In dat kader merken de leden van de VVD-fractie op dat de opsporing en vervolging van oorlogsmisdadigers en schenders van mensenrechten zich niet zou moeten beperken tot hen aan wie artikel 1F wordt (of werd) tegengeworpen. Het zou naar het oordeel van de leden van de VVD-fractie een goede zaak zijn als ook blijvend de aandacht wordt gericht op Nederlanders die ter wereld de schijn op zich laden zich schuldig te maken aan mensenrechtenschendingen.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief over van oorlogsmisdaden verdachte vluchtelingen. Deze leden delen het uitgangspunt van de regering dat Nederland geen veilige haven moet zijn voor oorlogsmisdadigers.

Terecht legt de regering de nadruk op vervolging van de in Nederland verblijvende oorlogsmisdadigers. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen de regering of zij van mening is dat het belang van vervolging van oorlogsmisdaden, moet prevaleren boven de mogelijkheid een oorlogsmisdadiger terug te zenden, als duidelijk is dat deze in eigen land niet vervolgd zal worden? Welke verantwoordelijkheid ziet de Nederlandse regering voor zichzelf in dat geval om oorlogsmisdaden niet ongestraft te laten?

2. Hoofdstuk 1 van de notitie; Het algemeen juridische kader

De leden van de VVD-fractie hebben een vraag met betrekking tot de praktijk van ongewenstverklaring in geval van tegenwerping van artikel 1F Vv. Deze leden lezen in de notitie dat de praktijk (werkwijze van de Immigratie en Naturalisatiedienst (verder:IND)) zal worden gewijzigd opdat de beslissing tot ongewenstverklaring door de IND wordt genomen nadat de beslissing van de IND strekkende tot tegenwerping van artikel 1F Vv door een onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak in rechte is vast komen te staan.

Deze leden vragen de bewindslieden of zij de notitie goed lezen wanneer zij er uit opmaken dat op tegenwerping van artikel 1F Vv door de IND altijd ongewenstverklaring volgt. De leden van de VVD-fractie menen dat dit de standaard praktijk zou moeten zijn. Indien dit ook de praktijk is, kunnen de bewindslieden aangeven op welke onherroepelijke uitspraak zij doelen alvorens de IND de beslissing tot ongewenstverklaring zal kunnen nemen? Wordt hiermee sec de uitspraak tot tegenwerping van art. 1 F Vv bedoeld en hoe lang kan dergelijke procedure duren? Zo neen, graag een toelichting op de mogelijke uitzonderingen.

De leden van de ChristenUnie-fractie merken op dat in de notitie wordt gesteld dat artikel 3 EVRM louter een belemmering oplevert voor gedwongen terugkeer. De plicht blijft op de vreemdeling rusten om zelfstandig te vertrekken. Deze leden vragen hoe zich dit verhoudt tot de wens om intensiever tot opsporing en vervolging over te gaan.

Op dit moment loopt er bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (verder: EHRM) een zaak ten aanzien van de toepassing van artikel 197 van het Wetboek van Strafrecht op een Congolese asielzoeker, die 1F Vv tegengeworpen heeft gekregen. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen binnen welke termijn verwacht de uitspraak van de Hoge Raad verwacht. Binnen welke termijn verwacht de regering daarna het EHRM te kunnen antwoorden? Is de regering bereid de Kamer nadien zo spoedig mogelijk op de hoogte te stellen van de beantwoording, zo vragen de leden van de ChristenUnie-fractie.

3. Hoofdstuk 2 van de notitie; Overzicht cijfermatige gegevens

De leden van de SP-fractie zijn tevreden over de cijfermatige duidelijkheid die wordt geboden. Deze leden stellen vast dat het aantal 1F-ers dat in Nederland verblijft aanzienlijk lager is dan tot nu toe werd aangenomen, te weten 350. De leden van de SP-fractie merken op dat het overgrote deel van deze groep uit Afghanen blijkt te bestaan. Bij hoeveel van deze Afghanen is sprake geweest van de «categoriale toepassing» van artikel 1F Vv, zo vragen deze leden. Zij merken voorts op dat er een kanttekening wordt geplaatst bij het aantal 1F-ers zoals dat werd genoemd in het kader van de pardonregeling. De leden van de SP-fractie vragen wat het aantal

1F-ers is dat mogelijk onder de pardonregeling zou hebben kunnen vallen, en om hoeveel gezinsleden het hierbij gaat.

Van de vreemdelingen aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen zijn er op basis van informatie in de systemen nog ongeveer 350 in Nederland. Kunnen de bewindspersonen de leden van de VVD-fractie aangeven hoe groot zij de groep vreemdelingen inschatten aan wie art. 1F Vv is tegengeworpen en die in Nederland verblijven, maar die niet in de systemen voorkomen. Zo neen, waarom is dit niet mogelijk? Op basis van welke informatie baseren de bewindspersonen de conclusie dat van de totaal 700 vreemdelingen met 1F Vv tegenwerping er 350 inmiddels uit Nederland zijn vertrokken? Nog in 2006 werd dit aantal geschat op circa 700 personen.

Het valt deze leden verder op dat alle aantallen, met name die betrekking hebben op de aantallen gezinsleden, grove schattingen zijn. Kunnen de bewindspersonen aangeven waarom er geen exacte cijfers beschikbaar zijn? Hoe komen de schattingen met betrekking tot het aantal gezinsleden en hun status tot stand?

Wanneer de leden van de VVD-fractie alle cijfers naast elkaar leggen komen zij tot de volgende conclusie: er zijn in Nederland (mogelijk) nog

- 350 vreemdelingen aan wie 1F is tegengeworpen maar die niet in de systemen voorkomen;
- 180 vreemdelingen aan wie 1F is tegengeworpen en die kunnen worden uitgezet;
- Nog 70 vreemdelingen aan wie 1F is tegengeworpen zonder rechtmatig verblijf;
- 250 van de 800 gezinsleden zonder bekende verblijfplaats;
- 210 van de 800 gezinsleden zonder rechtmatig verblijf.

Dit zijn na een optelsom van een totaal van (700 vreemdelingen + 800 gezinsleden) 1500 vreemdelingen 1060 vreemdelingen waarvan men niet zeker weet of ze in Nederland verblijven en die geen rechtmatig verblijf hebben. Is deze constatering van de leden van de VVD-fractie juist?

Zijn de bewindspersonen met deze leden van mening dat dit absoluut te weinig transparant en inzichtelijk is? Kunnen de bewindspersonen aangeven op welke wijze zij gaan bewerkstelligen dat deze aantallen beter in beeld gebracht kunnen worden en beter in het vizier gehouden worden?

4. Hoofdstuk 3 van de notitie; Toepassing van artikel 1 F van het Vluchtelingenverdrag

De leden van de CDA-fractie vragen in hoeverre vreemdelingen aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen, door de Nederlandse autoriteiten gefaciliteerd worden inzake bijvoorbeeld de uitgebreide wijze waarop zij in de gelegenheid worden gesteld om het ongelijk van de tegenwerping aan te tonen en inzake het eventuele vertrek naar het land van herkomst, dan wel een (veilig) derde land.

Voorts vragen deze leden of er bij de toepassing van het «knowing and personal participation»-beginsel altijd van beide sprake moet zijn, dus dat er naast het «weten van» ook altijd sprake moet zijn (geweest) van «deelname aan» het gebeurde. Hoe wordt beoordeeld of iemand al dan niet onder dwang heeft moeten deelnemen aan «1F-activiteiten», zo vragen deze leden.

De leden van de PvdA-fractie merken op dat er volgens het beleid in de Vreemdelingencirculaire 2000 «knowing and personal participation» wordt aangenomen wanneer de betrokken persoon heeft behoord tot een categorie waarvan de staatssecretaris van Justitie op basis van een ambtsbericht van de minister van Buitenlandse Zaken heeft geconcludeerd dat aan personen die tot deze categorie behoren in de regel artikel 1F Vv zal

worden tegengeworpen, tenzij de betreffende vreemdeling kan aantonen dat er in zijn individuele geval sprake is van een significante uitzondering. In deze situaties wordt gesproken van een prima facie «omkering van de bewijslast». De leden van de PvdA-fractie delen de mening van de regering dat met de omkering van de bewijslast in de praktijk zeer terughoudend dient te worden omgegaan en vinden dat de individuele beoordeling in 1F-zaken het uitgangspunt dient te blijven.

De leden van de SP-fractie hebben onverminderd bezwaar tegen de categoriale toepassing van artikel 1F Vv op basis van algemene informatie, zoals dat feitelijk gebeurt op basis van het ambtsbericht van 29 februari 2000. Deze leden vinden dat een onvoldoende invulling van het individuele karakter van de beoordeling die plaats vindt in het kader van artikel 1F Vv en achten de categoriale toepassing ondermaats voor het aantonen van «ernstige redenen te hebben om...». Deze leden wijzen erop hoe dit in de praktijk heeft uitgewerkt ter zake van Afghanistan wanneer alleen geoordeeld wordt op basis van algemene informatie.

Zij vragen waarom er sinds het verschijnen van het ambtsbericht van 29 februari 2000 geen onderzoek meer is gedaan naar de juistheid van het ambtsbericht. De leden van de SP-fractie wijzen op de brief van 22 mei 2008 van de voorzitter van het Afghaanse Parlement, de heer Quanooni, waarin hij de Nederlandse regering uitnodigt om in Afghanistan onderzoek te komen doen. Deze leden vragen waarom de minister hier geen gebruik van maakt. Zij achten het argument, dat de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State in diverse uitspraken heeft geoordeeld dat de staatssecretaris mag uitgaan van de juistheid van het ambtsbericht, niet overtuigend. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State beschouwt immers ieder ambtsbericht als deskundigenrapport.

De leden van de SP-fractie onderschrijven de kritiek in het rapport van de UNHCR op de wijze waarop artikel 1F Vv in Nederland wordt toegepast. Deze leden merken op dat de minister aangeeft dat de informatie in het UNHCR rapport onvoldoende inzichtelijk en gedocumenteerd is. Waar de UNHCR concludeert dat er geen bewijzen zijn voor het in het ambtsbericht aangenomen roulatiesysteem, wat de basis is voor de categoriale 1F Vv tegenwerpingen, stelt de minister dat die bewijzen er wel zijn. De leden van de SP-fractie vragen waar de minister dit op baseert en welke bewijzen dit zijn. Voor zover dit processen verbaal zijn van gehoorde deskundigen, kan de minister dan (vertrouwelijk) inzage geven in deze processen verbaal, zo vragen deze leden.

De leden van de SP-fractie zijn van mening dat de strafrechtelijke procedure moet worden toegepast om tot tegenwerping van artikel 1F Vv over te kunnen gaan. Wanneer er sprake is van een verdenking van dergelijke zware misdrijven dan verdient voor alle partijen een strafrechtelijke procedure de voorkeur, de slachtoffers, de verdachten en de overheid, zo menen deze leden. Voor vertrouwen in de rechtsstaat is noodzakelijk dat daders worden vervolgd en indien schuldig veroordeeld. Met een bestuursrechtelijke procedure wordt de verdenking gewekt van gemakzucht, stellen zij. De leden van de SP-fractie vragen of er in het verleden voldoende is geïnvesteerd in het vervolgen van mogelijke oorlogsmisdadigers in Nederland, en of is er juist niet bezuinigd is bij het openbaar ministerie (verder: OM) op mankracht die voor vervolging zorg moet dragen. Hoe valt dit te rijmen met de aankondiging van intensivering van het strafrechtelijk optreden, zo vragen deze leden. Zij vragen hoe de vreemdeling kan aantonen dat, bij de prima facie omkering van bewijslast, er in zijn geval sprake is van een significante uitzondering wanneer de minister zelf aangeeft dat onderzoek in Afghanistan welhaast onmogelijk is. Deze leden vragen in hoeverre er hier nog sprake is van een eerlijke rechtsgang.

Kunnen de bewindspersonen de leden van de VVD-fractie nader toelichten op welke wijze de vreemdeling «uitgebreid in de gelegenheid wordt gesteld» de 1F tegenwerping te weerleggen? Welke mogelijkheden staan de vreemdeling ter beschikking en welke periode wordt geboden de tegenwerping te weerleggen? Met betrekking tot de herbeoordeling van ambtsberichten en individuele beslissingen inzake de toepassing van artikel 1F Vv vragen de leden van de VVD-fractie wat de bewindspersonen verstaan onder «nieuwe en/of meer informatie die waardevol is en kan worden betrokken bij de beoordeling teneinde de juistheid en zorgvuldigheid van besluitvorming te garanderen». Kan bijvoorbeeld nieuwe informatie aanleiding zijn de tegenwerping 1F ongedaan te maken, zo vragen zij. Zo ja, hoe verloopt deze procedure? Zo neen, wat zijn dan de mogelijke maatregelen die worden getroffen naar aanleiding van die informatie?

De leden van de ChristenUnie-fractie merken op dat de minister van Buitenlandse Zaken bereid is om in overleg te treden met UNHCR en diens bronnen over de juistheid van het tot stand gekomen ambtsbericht. Daarbij worden echter voorbehouden gemaakt die van dien aard zijn, dat de leden van de ChristenUnie-fractie niet verwachten dat het ambtsbericht daadwerkelijk zal worden gewijzigd. De argumenten die worden genoemd, namelijk de risico's ten aanzien van de betrouwbaarheid en de objectiviteit van de te raadplegen bronnen, gelden ook voor de toekomst en de tijd verstrijkt intussen alleen maar verder. Dit lijkt tot een impasse te leiden. Betekent dit ook dat de verwachting van de regering is dat aan elk onderzoek in de toekomst bezwaarlijk betrouwbare conclusies kunnen worden verbonden, zo vragen de leden van de ChristenUnie-fractie.

5. Hoofdstuk 5 van de notitie; Opsporing en vervolging

De leden van de PvdA-fractie stellen vast dat in de notitie wordt gemeld dat tot op heden ten aanzien van vijf vreemdelingen aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen, tot vervolging overgegaan kan worden in de zin dat hun dossier aan de rechter is voorgelegd in verband met een vordering tot voorlopige hechtenis, vordering tot gerechtelijk vooronderzoek of vanwege het uitbrengen van dagvaarding. Deze leden vragen of de regering aan kan geven uit welke landen deze personen afkomstig zijn. Deze leden merken op dat in de notitie wordt aangegeven dat het OM zelfstandig beslist, op basis van zijn eigen afwegingen, of tot strafrechtelijke vervolging van een vreemdeling aan wie door de IND artikel 1F Vv is tegengeworpen, wordt overgegaan. De leden van de PvdA-fractie merken hierbij op dat het OM een zaak op verschillende gronden kan seponeren. Wordt bij een tegenwerping van artikel 1F Vv in een zaak rekening gehouden met de aard van een eventuele seponering door het OM, bijvoorbeeld indien de betrokkene niet aangemerkt wordt als verdachte dan wel dat een zaak wordt geseponereerd op andere inhoudelijke gronden? In hoeverre kan een vrijspraak bij de rechtbank leiden tot het niet meer tegenwerpen van artikel 1F Vv in de vreemdelingenprocedure, zo vragen deze leden.

De leden van de PvdA-fractie stellen vast dat sinds 1 juli 2003 het Team Internationale Misdrijven bestaat. Deze leden vragen uit hoeveel rechercheurs en officieren van Justitie dit team bestaat en of de regering voornemens is de capaciteit van dit team te vergroten.

Zij vragen of naast de opgesomde knelpunten in de notitie omtrent de bewijsvergaring voldoende mogelijkheden voor rechercheurs bestaan om onderzoek te verrichten in de landen van herkomst. Welke belemmeringen bestaan er wat betreft de onderzoeksmogelijkheden in de landen van herkomst van personen aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen? Werken de autoriteiten in landen van herkomst voldoende mee, zo vragen deze leden. Worden verzoeken om (kleine) rechtshulp in de regel gehonoreerd door de autoriteiten van deze landen? De leden van de PvdA-fractie

constateren dat de regering aangeeft dat uitlevering aan landen van herkomst van personen aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen een van de mogelijkheden is. Met welke landen van herkomst heeft Nederland een bilateraal uitleveringsverdrag? Hoe verloopt de uitlevering aan deze landen? Deze leden merken op dat de Adviescommissie Vreemdelingen-zaken (verder: ACVZ) een aantal aanbevelingen heeft gedaan omtrent opsporing en vervolging. De regering geeft bij het merendeel van de aanbevelingen aan dat deze verder zullen worden ontwikkeld in de staande praktijk (aanbevelingen 6 tot en met 11). Wat betekent dit in concreto, zo vragen de leden van de PvdA-fractie.

Met het oog op de bewijslast in het vreemdelingenrecht en het strafrecht zijn de leden van de VVD-fractie met de bewindspersonen van mening dat het hier twee verschillende vormen van bewijslast betreffen. De leden van de VVD-fractie onderkennen dat lang niet iedere 1F Vv tegenwerping in aanmerking komt voor (succesvolle) strafrechtelijk vervolgstappen. Wel vragen deze leden of de bewijslast binnen de vreemdelingenprocedure wel de juiste is nu blijkt dat slechts een zeer klein deel van de 1F Vv tegenwerpingen in aanmerking komt voor strafrechtelijk onderzoek en/ of vervolging. Tot op heden is in totaal ten aanzien van slechts vijf vreemdelingen van de 700 aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen, tot vervolging overgegaan in de zin dat hun dossier aan de rechter is voorgelegd in verband met een vordering tot voorlopige hechtenis, vordering tot gerechtelijk vooronderzoek of vanwege het uitbrengen van dagvaarding. De leden van de VVD-fractie vragen of de bewindspersonen met hen van mening zijn dat dit een opmerkelijk klein aantal is gelet op de bewijslastdrempel in het vreemdelingenrecht waarbij de staatssecretaris moet aantonen «ernstige redenen» te hebben om te veronderstellen dat de vreemdeling onder de criteria van artikel 1F Vv valt. Belangrijke criteria hierbij zijn de zogenaamde «knowing participation» (wetenschap) en «personal participation» (deelname).

Kunnen de bewindspersonen de leden van de VVD-fractie nader toelichten hoe de staatssecretaris deze twee elementen aantoont, welke informatie zij hiertoe gebruikt? Kunnen zij daarnaast dieper ingaan op deze discrepantie tussen het in 700 gevallen kunnen aantonen dat een vreemdeling wetenschap had van de gedragingen en er op enigerlei wijze ook aan deelnam, terwijl slechts vijf gevallen aanleiding geven tot nadere strafrechtelijke stappen?

De leden van de VVD-fractie vragen hoeveel gevallen niet nader in behandeling zijn genomen ten gevolge van;

- het ontbreken van rechtsmacht van Nederland
- politieke belemmeringen
- gebrek aan rechtshulpverdragen
- ontbreken van «belastende» getuigen
- onvoldoende capaciteit bij de opsporings- en vervolgingsinstanties
- onvoldoende kwaliteit bij de opsporings- en vervolgingsinstanties
- en andere knelpunten

Deze leden ontvangen graag een specifiekere toelichting op de geconstateerde knelpunten bij de opsporing en vervolging. Zij vragen of de bewindspersonen kunnen ingaan op de conclusies en aanbevelingen die het Verwey-Jonker Instituut in 2007 opgenomen heeft in haar rapport. In hoeverre is lering getrokken uit de conclusies en zijn de aanbevelingen in het rapport overgenomen en opgevolgd?

Uit de notitie volgt dat alle 1F dossiers worden beoordeeld op het Landelijk Parket. Indien die beoordeling inhoudt dat er mogelijkheden zijn voor strafrechtelijk onderzoek, wordt het dossier naar het Team Internationale Misdrijven van het korps landelijke politiediensten (verder: KLPD) gezonden voor nadere voorbereiding. De leden van de VVD-fractie vragen of de bewindspersonen kunnen aangeven hoeveel dossiers op jaarbasis worden doorgezonden. Hoeveel dossiers hebben een zogenaamde

«opsporingsindicatie» waarop zij ter beoordeling aan de stuurploeg worden voorgelegd? In hoeveel zaken wordt noodgedwongen gewacht met verder onderzoek ten gevolge van landen waar dit onderzoek gezien de (feitelijke, juridische, politieke) situatie niet mogelijk is? Kortom, kunnen de bewindspersonen cijfermatig inzichtelijk maken hoe de 700 1F dossiers trechtermatig tot vijf strafrechtelijke opsporings- en vervolgingszaken worden gereduceerd, zo vragen deze leden.

De leden van de VVD-fractie zijn zeer tevreden met het protocol op basis waarvan dossiers standaard worden gezonden aan het landelijk parket en dat voorziet in spontane verstrekking van gegevens van potentiële getuigen. Kunnen de bewindspersonen, zo vragen deze leden, inzichtelijk maken hoeveel potentiële getuigen er momenteel bekend zijn bij het OM. Op welke wijze wordt systematisch de bereidheid tot getuigen van asielzoekers en vluchtelingen in kaart gebracht? Als de bewindspersonen aangeven dat zij het van belang achten «de beschikbaarheid van getuigen te verhogen», op welke termijn verwachten zij dan het aantal getuigen uit te breiden en met welke hoeveelheid? Wat zijn op dit punt de ambities? De leden van de VVD-fractie vragen welke faciliteiten voor getuigen in dit soort strafzaken eventueel ter beschikking staan van het KLPD en het OM. In dit verband denken deze leden aan de mogelijkheden van getuigenbescherming en tijdelijke verblijfsvergunningen (b.v. als slachtoffer die een verklaring wenst af te leggen, etc.).

In dit licht vragen de leden van de VVD-fractie op welke wijze «systematisch wordt nagegaan in hoeverre uitlevering breder ingezet kan worden». Wordt hier bedoeld op een onderzoek of worden alle 1F Vv dossiers hierop nagekeken en op welke termijn wordt de Kamer van de resultaten op de hoogte gesteld, zo vragen deze leden. Op pagina 22 van de notitie staan de voornemens van de bewindspersonen:

- het strafrechtelijk optreden tegen verdachten van internationale misdrijven zal dan ook de komende tijd worden geïntensiveerd;
- de problemen bij de bewijsvoering worden aangepakt door systematisch na te gaan of asielzoekers en vluchtelingen bereid zijn om in een strafzaak als getuigen op te treden;
- ook zal voortaan systematisch worden nagegaan of een verdachte elders zou kunnen worden berecht (aan welke mogelijkheden denken men en wordt dit periodiek bekeken?);
- verder zal de capaciteitbehoefte van het Team Internationale Misdrijven worden getoetst en zo nodig bijgesteld (in welke gevallen zal er meer capaciteit worden gerealiseerd?);

De leden van de VVD-fractie vinden dit absoluut positieve voornemens, maar zouden graag inzicht verkrijgen in de nadere uitwerking en maatregelen die de verbeteringen moeten realiseren en het tijdspad dat de bewindspersonen hierbij voor ogen hebben. Graag ontvangen zij een nadere toelichting op bovengenoemde voornemens, waarbij deze leden opnieuw vragen naar een cijfermatige toelichting per jaar.

De leden van de ChristenUnie-fractie lezen in de notitie dat in gevallen waarin onderzoek verricht moet worden in landen waar de situatie (feitelijk, juridisch en politiek) dit onder de huidige omstandigheden niet toelaat, noodgedwongen wordt gewacht met verder onderzoek. Deze leden vragen wat dit betekent voor het uitzettingsbeleid ten aanzien van de vreemdeling aan wie 1F Vv is tegengeworpen. Wordt er dan alsnog geprobeerd om hem naar zijn herkomstland te krijgen, dan wel een derde land? Het belang van het beschikbaar krijgen van getuigen in Nederland ten aanzien van gepleegde oorlogsmisdrijven wordt door de leden van de ChristenUnie-fractie onderschreven. Deze leden denken dat de bekendheid met het gebruiken van getuigenverklaringen van andere vluchtelingen het afschrikwekkende effect voor 1F-ers zal vergroten. Hoe gaat de regering communiceren dat zij steviger zal inzetten op het verzamelen van getuigenverklaringen? Op welke manier houdt de regering er rekening

mee dat er ook vluchtelingen zijn die hun vluchtverhaal aannemelijker zullen willen proberen te maken, door het afleggen van een getuigenverklaring? Naast zelf vervolgen en berechten, kan een verdachte worden uitgeleverd als aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. Een dergelijk traject vereist veel maatwerk om te verzekeren dat door een eventuele uitlevering met overdracht van de strafvervolgning geen schending van onze EVRM-verplichtingen plaatsvindt. Betekent dit dat de regering, indien een land wel om uitlevering verzoekt, maar tegelijk aangeeft niet te zullen vervolgen, de vreemdeling niet zal uitleveren, zo vragen de leden van de ChristenUnie-fractie.

De bewindslieden gaan in hun brief ook in op de mogelijkheden van het inschakelen van het Internationaal Strafhof, maar wijzen daarbij wel op het complementariteitsbeginsel. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen hen nader uiteen te zetten wat de criteria zijn voor het Internationaal Strafhof om terug te vallen op het complementariteitsbeginsel.

6. Hoofdstuk 6 van de notitie; Vertrek uit Nederland

De leden van de CDA-fractie vragen of verduidelijkt kan worden waarom bij personen van dezelfde nationaliteit in het ene geval artikel 3 EVRM zich wél en in het andere geval zich niet verzet tegen terugkeer naar het land van herkomst.

In hoeverre wordt het streven naar vertrek uit Nederland van personen aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen naar een ander land dan het land van herkomst, belemmerd door de mogelijke houding van zulke derde landen dat zij evenmin als Nederland een toevluchtsoord/«veilige haven» willen zijn voor oorlogsmisdadigers, zo vragen deze leden. Zij vragen of er tot op heden «1F-ers» zijn opgenomen door een ander land dan het land van herkomst.

De leden van de PvdA-fractie merken hebben een vraag over de in de notitie vermelde gevallen waarbij is vastgesteld dat artikel 3 EVRM zich verzet tegen uitzetting naar land van herkomst en waarbij de Dienst Terugkeer & Vertrek (DT&V) een traject inzet om de vreemdeling uit Nederland te laten vertrekken naar een derde land. Deze leden vragen of aangegeven kan worden in hoeveel gevallen de DT&V erin is geslaagd de vreemdeling naar een derde land uit te zetten.

De leden van de PvdA-fractie lezen in de notitie dat de regering om de medewerking van landen te verkrijgen om hun eigen onderdanen terug te nemen dan wel vreemdelingen over te nemen, op het geëigende niveau in gesprek zal gaan met de autoriteiten van de betreffende landen. Deze leden vragen wat met het voorgaande wordt bedoeld. Zij vragen of er specifieke afspraken worden gemaakt met landen van herkomst.

De leden van de SP-fractie vragen of het juist is dat de Afghaanse overheid geen onderdanen terugnemen die te kennen hebben gegeven niet terug te willen keren. Deze leden vragen hoe het mogelijk is dat Afghanen die aangegeven hebben niet terug te willen keren met behulp van EU-documenten toch worden uitgezet. Wordt de Afghaanse autoriteiten meegedeeld dat het onderdanen betreft die niet terug willen keren? Hoe is de procedure met betrekking tot het aangenomen geen bezwaar wanneer binnen een maand niet is gereageerd op een aangekondigde uitzetting met EU-document? Welke acties worden er genomen om na te gaan of de verzonden fax met aankondiging ook daadwerkelijk is ontvangen? Is het Afghaanse Consulaat in Nederland gekend in deze wijze van uitzetten en hebben zij hieraan medewerking verleend, zo vragen deze leden.

Met betrekking tot het vertrek van 1F'ers uit Nederland merken de leden van de VVD-fractie op dat de bewindspersonen herhaaldelijk spreken van beletsels voor het uitzetten en vertrek. Deze leden vragen of niet juist ten

aanzien van deze groep vreemdelingen die geen gevolg geven aan hun vertrekplicht het strafrechtelijk onderzoek geïntensiveerd zou dienen te worden. Dit om uiting te geven aan het feit dat Nederland geen veilige haven is en te bespoedigen dat vreemdelingen gevolg geven aan hun wettelijke vertrekplicht. Graag ontvangen zij een reactie op dit punt van de bewindspersonen.

De leden van de VVD-fractie vragen of er landen bekend zijn die vreemdelingen, aan wie 1F is tegengeworpen en die niet naar het land van herkomst terug kunnen, opnemen. Zo ja welke landen zijn dit en worden zij actief benadert? Zo nee, wordt hier onderzoek naar verricht opdat die vreemdelingen naar die betreffende landen kunnen worden uitgezet? In de notitie is aangegeven dat DT&V een traject zal inzetten om de vreemdeling uit Nederland te laten vertrekken. Kan worden toegelicht wat dit traject inhoudt en welke mate van vrijwilligheid hieraan is verbonden? Kunnen de bewindspersonen de leden van de VVD-fractie aangeven wat de intensieve aanpak van DT&V precies omvat, hoe lang deze reeds wordt toegepast en wat de resultaten tot op heden zijn met het oog op de aantallen (gedwongen) vertrek?

Het valt deze leden op dat de intenties en voornemens inzake de toepassing van art. 1F Vv juist zijn, maar dat het probleem zit in de uitvoering en effectuering gelet op de problemen bij het terugkeerbeleid. In de notitie wordt aangegeven dat «In het kader van de verbetering van de asielprocedure een aantal maatregelen zal worden genomen om de effectiviteit in het terugkeerbeleid te bevorderen. Deze maatregelen zullen bij afzonderlijke brief aan uw Kamer worden gecommuniceerd.» De leden van de VVD-fractie vragen of er al meer zicht is op de mogelijke maatregelen en op welke termijn de Kamer deze brief tegemoet kan zien. Deze leden achten het gewenst dat deze informatie over de effectiviteit van het terugkeerbeleid tijdig bij de Kamer ter beschikking moet zijn.

Van de vreemdeling kan worden gevergd dat hij vertrekt naar een ander land indien artikel 3 EVRM zich verzet tegen terugkeer naar eigen land. Opnieuw vragen de leden van de ChristenUnie-fractie hoe zich dit verhoudt tot de internationale mensenrechtelijke verplichtingen om oorlogsmisdaden te vervolgen? Ook vragen de leden hoe realistisch de regering het acht dat de vreemdeling naar een derde land vertrekt en als dit niet realistisch is, waarom dit wel van de vreemdeling wordt verwacht en het beleid hierop is gericht?

De regering neemt de aanbeveling van de ACVZ niet over ten aanzien van de opvang van 1F-ers. De leden van de ChristenUnie-fractie hebben begrip voor de argumentatie, maar begrijpen niet goed waarom de regering mensen die mogelijk oorlogsmisdaden hebben gepleegd, rond laat lopen in de Nederlandse samenleving. Daarmee vormen zij een gevaar voor de openbare orde en moeten bovendien de gezinsleden worden beperkt in hun asielmogelijkheden, omdat de 1F-er mogelijk anderszins van hun opvangvoorzieningen gebruik zou kunnen maken. In welke zin worden de 1F-ers beoordeeld wanneer ze in een brood-bed-bad locatie worden gezet met een intensieve meldplicht? De samenleving zou ook voor deze mensen beschermd moeten worden. Zij vragen de regering waarom dergelijke vrijheidsbeperkende maatregelen voor deze groep niet gerechtvaardigd zijn, omdat het gaat om een groep waartegen ernstige bedenkingen bestaan.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen de regering met welke frequentie de IND «blijvend» beoordeelt of artikel 3 EVRM nog van toepassing is. Tevens vragen zij of die toets actief is of reactief.

7. Hoofdstuk 7 van de notitie; Herwaardering op grond van de factor tijd

De leden van de CDA-fractie vragen of de beoordeling in het kader van de duurzaamheids- en proportionaliteitstoets betekent, dat er moet worden voldaan aan alle van de geformuleerde voorwaarden (te weten: artikel 3 EVRM-beleetsel; geen vooruitzicht op verandering; uitzetting niet mogelijk; vertrek naar derde land niet mogelijk; voldoende vertrek-inspanningen; uitzonderlijke situatie) en dat dus niet alleen het «volmaken» van de voorgestelde termijn van tien jaren aanleiding kan zijn voor het verlenen van een verblijfsvergunning. Hoe regelmatig wordt, mede gezien naar de gestelde tien-jaarsperiode, beoordeeld of de vreemdeling voldoende inspanningen heeft verricht om te voldoen aan zijn vertrekplicht, zo vragen deze leden. Zij vragen of de gememoreerde (opheffing van de) ongewenstverklaring uitsluitend op de aangeduide «uitzonderlijke gevallen» van «bijzondere feiten en (zeer humanitaire) omstandigheden» zien.

De leden van de PvdA-fractie stellen vast dat voor personen op wie artikel 1F Vv van toepassing is, de mogelijkheid bestaat om na een termijn van tien jaren, te rekenen vanaf datum eerste asielaanvraag, op grond van een individuele toets aan de duurzaamheid en proportionaliteit, een tijdelijke reguliere verblijfsvergunning aan te vragen. In dit kader is in de afgelopen vier jaren in drie zaken door de rechter geconcludeerd dat het onthouden van een verblijfsvergunning disproportioneel is. Deze leden vragen of nader toegelicht kan worden welke humanitaire omstandigheden in deze zaken een rol hebben gespeeld. Aan welke factoren of bijzondere omstandigheden kan worden gedacht wanneer het onthouden van een verblijfsvergunning disproportioneel wordt geacht, zo vragen deze leden.

De leden van de SP-fractie zijn van mening dat verdenkingen niet eeuwig mogen voortduren. Daarom pleiten zij voor een snellere procedure om te bezien of een vreemdeling vervolgd kan worden voor oorlogsmisdaden. De termijn van tien jaren is naar de mening van deze leden veel te lang. Wanneer er geen vervolging plaats vindt kan, wanneer aan de overige vereisten wordt voldaan, wat deze leden betreft, een voorlopige verblijfsvergunning worden verstrekt. Die verblijfsvergunning kan later, bij nieuwe bewijzen en een veroordeling, weer worden ingetrokken.

De leden van de VVD-fractie zijn zeer kritisch over de in de notitie genoemde «Herwaardering op grond van de factor tijd» aan de hand van de genoemde duurzaamheids- en proportionaliteitstoets (p. 26). Met de bewindspersonen zijn deze leden van mening dat in zeer uitzonderlijke gevallen het blijvend onthouden van een verblijfsvergunning disproportioneel is. Toch willen de leden van de VVD-fractie in aanvulling op de cumulatieve voorwaarden nog een voorwaarden toevoegen: alle mogelijkheden tot strafrechtelijk onderzoek en vervolging dienen actief te zijn beoordeeld en uitgeput. Alleen op die manier houdt het uitgangspunt dat Nederland geen veilige haven is voor (vermeende) oorlogsmisdadigers stand. Indien dit niet gebeurt kunnen de leden van de VVD-fractie niet anders dan constateren dat Nederland wel met de mond een stevig standpunt belijdt over oorlogsmisdaden en mensenrechtenschendingen, maar dat er in werkelijkheid «snel wordt gecapituleerd» voor problemen bij de opsporing en vervolging. Graag ontvangen deze leden een reactie van de bewindspersonen op hun suggestie.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of het criterium «uitzonderlijke situatie» nader toegelicht kan worden. Deze leden vragen voorts waarom een afzonderlijk verzoek tot opheffing van de ongewenst-

verklaring nodig is, indien iemand na toepassing van de duurzaamheids en proportionaliteitstoets een asielvergunning heeft verkregen.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of de «openbare orde» tegenwerping aan belang zou kunnen inboeten, op het moment dat Nederland er beter in slaagt om 1F-ers te vervolgen. Ook vragen deze leden of het niet mogelijk is om 1F-ers onder een zwaarder opvangregime, met intensieve meldplicht te laten vallen, zodat de kans kleiner is dat zij bij gezinsleden onderdak vinden. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen in dit verband tenslotte of er niet voldoende mogelijkheden zijn om te controleren of de 1F-er inderdaad onderdak bij zijn familie vindt, zonder dat daar de gezinsleden door gedupeerd hoeven te worden.

8. Hoofdstuk 8 van de notitie; De positie van gezinsleden

Over de positie van (ex)gezinsleden hebben de leden van de CDA-fractie de volgende opmerkingen en vragen. Gesteld wordt dat, in het geval van een verbroken gezinsband, aan gezinsleden onder voorwaarden verblijf kan worden verleend. Daarvan kan bijvoorbeeld sprake zijn bij echtscheiding of bij het zelfstandig, buiten het ouderlijk huis, gaan wonen van een meerderjarig geworden kind. Hoe moeten deze leden de praktische uitwerking van deze voorwaarden worden gezien? Betekent dit dat meteen vanaf het moment van de echtscheiding een verblijfsvergunning kan worden verleend? Kan meteen vanaf het moment van het meerderjarig worden én het (tegelijktijd?) zelfstandig gaan wonen van het kind, een verblijfsvergunning worden aangevraagd en verleend? Hoe moet men aannemelijk maken dat er sprake is van een verbroken gezinsband? Is hiervan sprake louter vanwege het zelfstandig, buiten het ouderlijk huis gaan wonen? Wordt in dit verband een bepaalde termijn gehanteerd? Wordt periodiek gecontroleerd of er (nog steeds) sprake is van een feitelijk verbroken gezinsband? Hoe wordt vastgesteld of de ouder aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen geen gebruik zal maken van de voorzieningen van het (ex-)gezinlid/meerderjarig kind dat een verblijfsvergunning heeft gekregen? Indien wel sprake is van voorzieningengebruik, betekent dit dan dat de aan het (ex-)gezinlid/meerderjarige kind verleende verblijfsvergunning wordt ingetrokken? Wordt de opstelling van de gezinsleden in hun eigen vertrekproces bezien naar de terugkeer- en vertrekspanningen die men gedurende de voorgestelde termijn van tien jaren heeft verricht?

De regering geeft aan dat in een eventuele procedure aan gezinsleden van personen op wie artikel 1F Vv van toepassing is, die na een bepaalde langdurige periode van (ononderbroken) verblijf, Nederland niet hebben kunnen verlaten, niet langer wordt tegengeworpen dat zij gezinslid zijn van een persoon aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen. Voor deze gezinsleden wordt tijdsverloop in aanmerking genomen na een termijn van ten minste tien jaren. De leden van de PvdA-fractie zijn verheugd dat deze groep gezinsleden en in het bijzonder de (minderjarige) kinderen alsnog in aanmerking kunnen komen voor een verblijfsvergunning. Graag vernemen deze leden nog wat precies onder «ononderbroken» verblijf moet worden verstaan. Kan een (kort) verblijf in een derde land het hiervoor beschreven tijdsverloop stuiten?

De leden van de SP-fractie zijn van mening dat partners en kinderen niet per definitie verantwoordelijk mogen worden gehouden voor het mogelijk schuldig zijn aan oorlogsmisdaden. Zij dienen, zo vinden deze leden, apart beoordeeld te worden op basis van hun eigen vluchtverhaal. De oplossing die de regering voorstaat voor de kinderen van 1F-ers is wat deze leden betreft onvoldoende. De termijn van tien jaren betekent dat een periode van bijna het gehele «kind zijn» moet worden doorgebracht onder de beperkingen die het gevolg zijn van de mogelijke daden van één van de ouders. Die termijn moet naar mening van de leden van de SP-fractie veel

korter zijn. In hoeverre zijn de belangen en rechten van het kind bij de termijnbepaling van tien jaren meegewogen? Bent u voornemens om kinderen hun opstelling in het vertrekproces tegen te werpen, zo vragen deze leden.

De leden van de VVD-fractie hebben nog enkele vragen over de positie van gezinsleden. Zij begrijpen dat ex-gezinsleden en meerderjarige kinderen verblijf kan worden verleend, onder andere indien zij de gezinsband verbreken. Indien later blijkt dat van een feitelijk verbroken gezinsband geen sprake is, kan het verblijf worden ingetrokken. Deze leden vinden dit beleid absoluut te vrijblijvend. Indien de gezinsband niet verbroken blijkt dient ten alle tijden het verblijf te worden ingetrokken. Deze leden ontvangen graag een reactie van de staatssecretaris. Daarnaast vragen de leden van de VVD-fractie de bewindspersonen inzichtelijk te maken of en hoe hier controle op wordt uitgeoefend. Zo ja, door wie en met welke capaciteit en frequentie? Zo nee, waarom niet?

Ook het gescheiden vertrek is te weinig concreet benoemd naar mening van de VVD-fractie. Kunnen de bewindspersonen aangeven wat dient te worden verstaan onder «contra-indicaties in het kader van openbare orde of frustratie van gezamenlijke uitzetting»? Is dit aan de orde indien er sprake is van een strafrechtelijke veroordeling? En waarom wordt in die gevallen gesproken van een situatie van «kunnen», dient gescheiden vertrek dan niet gewoon altijd plaats te vinden? Graag ontvangen deze leden een reactie op deze punten.

De leden van de ChristenUnie-fractie zijn van mening dat de regering terecht heeft gekozen voor het toepassen van de duurzaamheids- en proportionaliteitstoets voor vreemdelingen aan wie artikel 1F Vluchtelingenverdrag is tegengeworpen en die niet terug kunnen op basis van artikel 3 EVRM, na tien jaren verblijf.

Ten aanzien van de gezinsleden van deze vreemdelingen hebben de leden van de ChristenUnie-fractie echter nog wel een aantal vragen. Deze leden constateren dat in de brief wordt gesteld dat gezinsleden van vreemdelingen die 1F Vv tegengeworpen hebben gekregen, geldt dat zij of in het bezit worden gesteld van een vergunning wanneer sprake is van hen persoonlijk betreffende gronden als bedoeld in artikel 29 eerste lid, onder a, b en c, Vw, of dat zij (in beginsel) kunnen terugkeren naar het land van herkomst. In de regel, zo wordt in de brief gesteld, hebben deze gezinsleden dus een asielvergunning gekregen op grond van artikel 3 EVRM of zijn zij in de positie dat zij kunnen terugkeren naar het land van herkomst. Deze opsomming is echter niet limitatief. Er is op dit moment een regeling getroffen voor kinderen en gezinsleden van de vreemdelingen aan wie 1F Vluchtelingenverdrag is tegengeworpen en die langdurig ononderbroken in Nederland verblijven. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen de regering of zij mogelijkheden ziet om, nu het in haar bedoeling ligt om de vreemdeling die de 1F-status tegengeworpen heeft gekregen eerder en intensiever te vervolgen, de gezinsleden van deze vreemdeling de 1F-status niet meer tegen te werpen? De leden van de ChristenUnie-fractie vragen de regering hiernaar omdat het daardoor beter mogelijk wordt om onderscheid te maken tussen die situatie van de vreemdeling en zijn gezinsleden. De gezinsleden kunnen er dan voor kiezen om toch terug te keren naar het land van herkomst met de 1F-er, of zelf een asielaanvraag te doen. Graag een reactie.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen de regering ook de termijn van tien jaren voor het laten vervallen van de tegenwerping van de 1F-status voor gezinsleden nog eens nader te onderbouwen. Waarom is er voor hen bijvoorbeeld niet gekozen voor een termijn van vijf jaren?

9. Hoofdstuk 9 van de notitie; Analyse SCIFA questionnaire

De leden van de CDA-fractie spreken hun waardering uit voor de voorhoedepositie die Nederland in Europees verband inneemt bij de opsporing en vervolging van vreemdelingen die zich hebben schuldig gemaakt aan oorlogs- of andere in artikel 1F Vv genoemde daden. Juist vanwege de complexiteit van het opsporingsonderzoek en het tot nu toe zeer geringe aantal veroordelingen in 1F-zaken, is het naar de mening van deze leden noodzakelijk dat de opsporing en vervolging van oorlogsmisdadigers verder wordt verbeterd en geïntensiveerd en dat daarbij zoveel mogelijk in gezamenlijk Europees verband wordt opgetrokken. Welke Europese initiatieven zijn te verwachten en welke rol denkt de Nederlandse regering hierbij te kunnen vervullen, zo vragen deze leden.

Voor wat betreft de questionnaire van SCIFA hebben de leden van de SP-fractie nog de volgende vragen. Wanneer heeft de minister de betreffende autoriteiten op de hoogte gesteld van de vraag van de Vaste Kamercommissie voor Justitie d.d. 14 september 2007 om kennis te nemen van de antwoorden in de questionnaire? Welke acties heeft de minister sindsdien ondernomen om de door de Commissie gevraagde informatie te mogen doorzenden? Zijn er lidstaten die hebben laten weten niet met openbaarmaking in te stemmen?

Nederland zit volgens de minister in de voorhoede met het toepassen van 1F en de opsporing en vervolging van oorlogsmisdaden. Kan de minister deze twee zaken splitsen? Hoe is het mogelijk dat Nederland, gelet op het kleine aantal vervolgingen en veroordelingen, een van de koplopers is in Europa voor wat betreft vervolging van oorlogsmisdaden. Is het juist dat de voorhoedepositie van Nederland voor wat betreft de toepassing van 1F te maken heeft met de categoriale toepassing op basis van het ambtsbericht?

10. Hoofdstuk 10 van de notitie; Onderzoek ACVZ

Bijlage 1- Reactie op brieven UNHCR en NJCM In de brief en notitie wordt gewezen op de reactie van de UNHCR van 14 november 2007. Graag vernemen de leden van de PvdA-fractie welke (Europese) landen kennis hebben genomen van de reactie van de UNHCR en hoe deze landen de bevindingen van de UNHCR hebben ontvangen. Zijn er (Europese) landen die naar aanleiding van de notitie van de UNHCR hun beleid wat betreft het tegenwerpen van artikel 1F Vv aan personen die afkomstig zijn uit Afghanistan aangepast, zo vragen deze leden.

De leden van de PvdA-fractie zouden ook graag van de regering vernemen of de minister van Buitenlandse Zaken inmiddels contact heeft opgenomen met de UNHCR en wat de uitkomsten zijn van de voorlopige gesprekken.

De leden van de SP-fractie betreuren het dat de minister een aantal aanbevelingen van het ACVZ die een oplossing bieden voor het daadwerkelijke probleem, namelijk vreemdelingen die niet mogen blijven maar ook niet terug kunnen keren, niet overneemt. De leden zien dit als een gemiste kans omdat de onderhavige voorstellen geen eind maken aan het juridisch niemandsland waar 1F-ers in verkeren en in de toekomst ook weer terecht zullen komen.

Met het oog op de reactie van de bewindspersonen op de aanbevelingen van de ACVZ vragen de leden van de VVD-fractie nadere toelichting op de huidige samenwerking tussen IND, OM en ministerie Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de voorgenomen uitbreiding en intensivering. In reactie op aanbeveling 5: Het automatisme van het in een vroeg stadium voorleggen van 1F-zaken door de 1F-unit van de IND aan het OM

dient te worden bestendig gegeven de bewindspersonen aan dat «overeenkomstig deze aanbeveling wordt deze praktijk bestendig». De leden van de VVD-fractie vragen zich af hoe deze mededeling zich verhoudt tot de aankondiging dat men pas over zal gaan tot ongewenstverklaring indien sprake is van onherroepelijke 1F tegenwerping? De leden van de VVD-fractie menen dat door een te late overdracht van zaken van de IND aan het OM de mogelijkheden tot bewijsvergaring ernstig zullen worden belemmerd. Deelt de regering dit standpunt?

In reactie op aanbeveling 8 staat dat er personele capaciteit beschikbaar wordt gesteld om de voortgang van het vertrekproces van deze 1F vreemdelingen te monitoren. Kunnen de bewindspersonen de VVD-fractie aangeven «hoeveel» capaciteit, op welke plek dit precies betreft en wat valt onder het «actief monitoren»?

De leden van de VVD-fractie dat het internationaal 1F register op in ieder geval EU-niveau een bijdrage kan leveren aan transparantie in omvang en aanpak van deze groep vreemdelingen. Zijn de bewindspersonen deze mening ook toegedaan, zo vragen deze leden. De bewindspersonen geven aan dergelijk register nader te onderzoeken; kunnen zij aangeven wat precies onderzocht zal worden en op welke termijn de resultaten beschikbaar zullen zijn?

11. Ten slotte

Tot slot merken de leden van de VVD-fractie nogmaals op dat de intenties van de betrokken bewindslieden zeer positief zijn. Helaas concluderen deze leden met hen dat de problematiek is gelegen in de uitvoering en effectuering van de wettelijke vertrekplicht en de strafrechtelijke opsporing, vervolging en berechting van 1F'ers.

De notitie kan, volgens deze leden, een belangrijk eerste startdocument zijn, waarmee de omvang van de problematiek enigszins inzichtelijker is geworden. Wel menen de leden van de VVD-fractie dat er nog onvoldoende blijkt wordt gegeven van het uitgangspunt dat Nederland geen veilige haven is voor (vermeende) oorlogsmisdadigers. Het vertrekbeleid is absoluut onvoldoende effectief en de opsporing, vervolging en berechting dient ook nog veel vaker ingezet te worden. Deze leden realiseren zich terdege dat de strafrechtelijke aanpak van 1F-ers geen sinecure is. Mede om die reden dringen de leden van de VVD-fractie erop aan dat zowel de personele sterkte van het Team Internationale Misdrijven van het KLPD als het OM op voldoende sterkte blijft, zowel qua kwantitatieve capaciteit als qua kwaliteit. De leden van de VVD-fractie wijzen (wellicht ten overvloede) nogmaals op de aanbevelingen in de rapportage van het Verwey-Jonker Instituut.

Om die reden willen de leden van de VVD-fractie de bewindspersonen verder verzoeken de Kamer halfjaarlijks te informeren over de stand van zaken met betrekking tot de voorgenomen maatregelen inspanningen en effecten. Het gaat hier om een zeer belangrijk onderwerp waarbij Nederland absolute koploper is en dat naar de mening van de leden van de VVD-fractie ook dient te blijven. Op die manier worden ook andere landen (nog meer) aangespoord ook (intensiever) op te treden tegen oorlogsmisdadigers die in hun land verblijven en wordt hen duidelijk dat het Nederland ernst is mensenrechten en hier geen veilige haven gezocht hoeft te worden.

II REACTIE VAN DE MINISTER EN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE

1. Inleiding

De leden van de PvdA-fractie hebben verzocht om voor aanvang van het rondetafelgesprek over artikel 1F Vv op 3 september 2008 te worden geïnformeerd over de opsporing en vervolging van internationale misdrijven in het algemeen. Het is niet mogelijk gebleken deze brief vóór 3 september aan uw Kamer te doen toekomen.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of de regering van mening is dat het belang van vervolging van oorlogsmisdaden moet prevaleren boven de mogelijkheid een oorlogsmisdadiger terug te zenden, als duidelijk is dat deze in eigen land niet zal worden vervolgd.

De strafrechtelijke vervolging van oorlogsmisdrijven en de verwijdering van oorlogsmisdadigers naar het land van herkomst zijn beide van groot belang. Welk belang in het geval van samenloop in een individuele zaak dient te prevaleren, is afhankelijk van (de stand van) een strafrechtelijk onderzoek in Nederland. Dit is geregeld in paragraaf A4/6.2 van de Vc 2000. De omstandigheid dat duidelijk is dat de vreemdeling in eigen land niet zal worden vervolgd, staat niet aan uitzetting in de weg.

De verantwoordelijkheid die de Nederlandse regering voor zichzelf ziet om oorlogsmisdaden niet ongestraft te laten, brengt niet mee dat in het geval duidelijk is dat de vreemdeling in eigen land niet strafrechtelijk zal worden vervolgd, de vreemdeling daarom niet naar het land van herkomst kan worden verwijderd. De verantwoordelijkheid die wij in deze voor de Nederlandse overheid zien, dient te worden begrepen in de context van de internationale verplichtingen waaraan Nederland zich heeft gecommitteerd. Naast het naleven van de verplichtingen die volgen uit het Statuut van Rome, wordt aan het streven om te voorkomen dat personen de (internationale) strafrechtelijke gevolgen van hun daden niet ontlopen, invulling gegeven door bijvoorbeeld in het kader van rechtshulpverzoeken ten behoeve van de vervolging en berechting bijstand te bieden aan landen van herkomst, eventuele derde landen en internationale tribunaal. Tevens wordt aan het onderwerp aandacht besteed in de daartoe geëigende Europese en internationale gremia.

2. Hoofdstuk 1 van de notitie; Het algemeen juridische kader

De leden van de VVD-fractie vragen of zij de notitie goed lezen wanneer zij eruit opmaken dat op tegenwerping van artikel 1F Vv door de IND altijd ongewenstverklaring volgt.

Staande praktijk is dat vreemdelingen aan wie in eerste aanleg artikel 1F Vv is tegengeworpen, door de IND ongewenst worden verklaard. Echter, in bijzondere omstandigheden kan van de ongewenstverklaring worden afgezien. Te denken valt aan uitzonderlijke omstandigheden waarin het middel van ongewenstverklaring in zeer specifieke gevallen niet in verhouding staat tot het met het ongewenstverklaren te dienen doel. Wij hebben aangegeven de praktijk op dit punt zo te wijzigen dat in de regel de beslissing tot ongewenstverklaring wordt genomen nadat de tegenwerping van artikel 1F Vv in rechte is komen vast te staan.

Voorts vragen deze leden of, indien dit de standaardpraktijk is, wij kunnen aangeven op welke onherroepelijke uitspraak wij doelen alvorens de IND de beslissing tot ongewenstverklaring zal kunnen nemen, of hiermee sec de uitspraak tot tegenwerping van artikel 1F Vv wordt bedoeld en hoe lang een dergelijke procedure kan duren. Met de onherroepelijke uitspraak wordt hier bedoeld de onherroepelijke uitspraak van de rechter op de

afwijzing van het asielverzoek waarbij de tegenwerping van artikel 1F heeft plaatsgevonden. De duur van deze procedure betreft de termijn die de rechtbank nodig heeft om tot haar oordeel te komen en is afhankelijk van de individuele zaak.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen hoe de plicht die op de vreemdeling rust om zelfstandig te vertrekken zich verhoudt tot de wens om intensiever tot opsporing en vervolging over te gaan. Nadat artikel 1F Vv in een besluit is tegengeworpen, wordt het dossier door de IND doorgestuurd aan het OM ter beoordeling in het kader van strafrechtelijke vervolging. Over het algemeen zal de periode tussen het slaan van de 1F-beschikking en het onherroepelijk worden daarvan, voldoende zijn voor het beoordelen en zo mogelijk instellen van strafrechtelijke vervolging. Op grond van de Vw 2000 rust op iedere uitgeprocedeerde vreemdeling van rechtswege de verplichting om zelfstandig uit Nederland te vertrekken. Derhalve zal in het algemeen op het moment dat de vertrekplicht gaat gelden, duidelijkheid bestaan over het strafrechtelijke traject. Zolang er geen termen (strafrechtelijk of vreemdelingenrechtelijk) zijn op grond waarvan de bewegingsvrijheid van een uitgeprocedeerde vreemdeling kan worden beperkt of ontnomen, is een vreemdeling in beginsel vrij om te gaan waar hij wil en dient hij te voldoen aan zijn vertrekplicht. Indien de vreemdeling niet uit eigen beweging Nederland verlaat binnen de daartoe gestelde termijn, kan de vreemdeling worden uitgezet. In het algemeen zijn uitzetting en strafrechtelijke vervolging vanwege artikel 1F Vv activiteiten die elkaar niet in de weg staan. Indien dit wel het geval is, voorziet paragraaf A4/6.2 Vc 2000 reeds in een regeling. Uitgangspunt is dat uitzetting in de opsporingsfase mogelijk is, tenzij sprake is van een vreemdeling die als verdachte van een strafbaar feit is aangehouden, of tegen wie strafvervolging wegens een misdrijf is ingesteld, of die tot een onvoorwaardelijke gevangenisstraf is veroordeeld, of ten aanzien van wie een vrijheidsontnemende maatregel is opgelegd. In die gevallen mag op grond van deze paragraaf vooralsnog niet worden overgegaan tot uitzetting, tenzij het OM daartegen geen bezwaar heeft.

Naar aanleiding van de vraag van de leden van de ChristenUnie-fractie binnen welke termijn de uitspraak van de Hoge Raad in de zaak van de Congolese asielzoeker wordt verwacht, is navraag gedaan bij het ressortsparket Den Bosch. Daaruit is gebleken dat niet bekend is binnen welke termijn een uitspraak is te verwachten.

3. Hoofdstuk 2 van de notitie; Overzicht cijfermatige gegevens

De leden van de SP-fractie hebben gevraagd om aan te geven bij hoeveel Afghanen sprake is geweest van de «categoriale toepassing» van artikel 1F Vv.

Ten aanzien van drie categorieën Afghaanse vreemdelingen geldt een beleid waarbij sprake is van een omgekeerde bewijslast: (onder)officieren van de KhAD/WAD, leidinggevend van de Afghaanse politie Sarandoy en leden van specifieke organen van de Hezb-i-Wahdat. Ook in deze situaties wordt elk geval individueel beoordeeld op 1F-aspecten. Wel is het zo dat voor deze categorieën personen niet de Staatssecretaris moet aantonen dat artikel 1F Vv van toepassing is, maar geldt dat de vreemdeling aannemelijk dient te maken dat in zijn geval geen sprake is van artikel 1F Vv.

Ook vragen deze leden wat het aantal 1F-ers is dat mogelijk onder de pardonregeling zou hebben kunnen vallen en om hoeveel gezinsleden het hierbij gaat. Het aantal personen dat niet in aanmerking is gekomen voor een vergunning in het kader van de regeling op grond van de contra-

indicatie artikel 1F Vv bedraagt ongeveer 800, zoals reeds vermeld in de brief aan uw Kamer van 24 april 2008 met betrekking tot de Regeling afwikkeling nalatenschap oude Vreemdelingenwet. Ongeveer 400 van deze circa 800 betreffen gezinsleden van vreemdelingen aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen. De hier genoemde aantallen verschillen van de aantallen genoemd in de 1F-brief omdat in het kader van de regeling alleen de vreemdelingen aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen zijn opgevoerd met een aanvraag van vóór 1 april 2001. In de 1F-brief is opgenomen het aantal 1F-ers dat in Nederland verblijft.

De leden van de VVD-fractie vragen om aan te geven hoe groot wij de groep vreemdelingen inschatten aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen en die in Nederland verblijven, maar die niet in de systemen voorkomen. Indien dit niet mogelijk is, hebben de leden verzocht de reden waarom aan te geven. Voorts vragen de leden op welke informatie wij de conclusie baseren dat van de totaal 700 vreemdelingen aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen, er inmiddels 350 uit Nederland zijn vertrokken. Ten aanzien van betreffende vreemdelingen aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen, is geconstateerd dat hun verblijfplaats onbekend is. Tevens is geconstateerd dat ten aanzien van hen geen registratie in enig systeem in Nederland bekend is. Op grond hiervan wordt aangenomen dat deze vreemdelingen uit Nederland zijn vertrokken.

In antwoord op de vraag van de leden of wij kunnen aangeven waarom er geen exacte cijfers beschikbaar zijn, merken wij op dat het hier niet gaat om grove schattingen, maar dat het afgeronde getallen betreft. Dit is om verschillende redenen gedaan. Allereerst hechten wij eraan cijfers niet met een schijnexactheid te presenteren, aangezien er bij registratie altijd kleine onzuiverheden kunnen voorkomen én de data in vreemdelingendossiers niet constant zijn. Specifiek bij deze zaken speelt bovendien dat de «gezinsleden van vreemdelingen aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen» tot voor kort niet als een afzonderlijke categorie in INDIS (IND Informatiesysteem) zijn geregistreerd. Tevens heeft de registratie van de gezinsleden niet altijd eenduidig door individuele medewerkers van de IND plaatsgevonden. Handmatig dossieronderzoek was derhalve noodzakelijk om de gewenste cijfermatige gegevens te verkrijgen. Echter, handmatig onderzoek noopt tot enige voorzichtigheid ten aanzien van de interpretatie van de verkregen gegevens. Overigens is er inmiddels wel een aparte afdoeningscode voor gezinsleden van vreemdelingen aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen, ingevoerd.

Bij de totstandkoming van de in de brief opgenomen cijfermatige gegevens is gebruik gemaakt van gegevens afkomstig uit INDIS en handmatig dossieronderzoek. De actuele status van de individuele vreemdeling staat geregistreerd in INDIS. Daarnaast zijn de verkregen gegevens vergeleken met gegevens afkomstig uit de GBA-registratie.

De constatering van de leden dat op een totaal van 1500 vreemdelingen, van 1060 niet zeker is of ze in Nederland verblijven, is niet correct. Het betreft de optelsom van personen van wie volgens de VVD-fractieleden nog niet zeker is of ze in Nederland verblijven en die geen rechtmatig verblijf hebben. Deze lijken gebaseerd op het overzicht in de 1F-brief aan de Kamer. Ten onrechte worden de cijfers in bovenstaande vraag bij elkaar opgeteld.

Wij delen niet de mening van de leden dat dit te weinig transparant en inzichtelijk zou zijn. Onder de gegeven omstandigheid dat niet alle informatie in het verleden werd geregistreerd in INDIS, zijn de cijfermatige gegevens van de IND zo nauwkeurig mogelijk opgenomen in de 1F-brief. Door middel van het dossieronderzoek is het gelukt een transparant en

inzichtelijk beeld te geven van de cijfermatige gegevens. Zoals gezegd is er inmiddels een aparte afdoeningscode ingevoerd teneinde te bewerkstelligen dat deze aantallen voortaan beter in beeld kunnen worden gebracht en gehouden.

4. Hoofdstuk 3 van de notitie; Toepassing van artikel 1F van het Vluchtelingenverdrag

De leden van de CDA-fractie vragen in hoeverre vreemdelingen aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen door de Nederlandse autoriteiten worden gefaciliteerd inzake de uitgebreide wijze waarop zij in de gelegenheid worden gesteld om het ongelijk van de tegenwerping aan te tonen. Als sprake is van een 1F-indicatie gaat het dossier van de vreemdeling naar een gespecialiseerde unit van de IND. Een zogenoemde eerste beoordeling vindt plaats, waarbij onderzocht wordt met welke gedragingen de vreemdeling in verband wordt gebracht. Daarna volgt een uitgebreid gehoor door een gespecialiseerde medewerker. Tijdens dit gehoor kan de vreemdeling, indien hij dat wenst, worden bijgestaan door een rechtshulpverlener. Het relaas van de vreemdeling wordt beoordeeld tegen de achtergrond van gedetailleerde landenrapporten. Zonodig en indien daartoe de mogelijkheid bestaat vindt ook onderzoek plaats door het Ministerie van Buitenlandse Zaken naar de gedragingen van de vreemdeling in het land van herkomst. De bevindingen van de Minister van Buitenlandse Zaken worden voor reactie aan de vreemdeling voorgelegd. Nadat de vreemdeling gehoord is en eventueel onderzoek door het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft plaatsgevonden, vindt een zogenoemde tweede beoordeling plaats. Pas na deze tweede beoordeling wordt beslist over de toepassing van artikel 1F Vv. De behandeling van de asielaanvraag vindt dan verder op de gebruikelijke wijze plaats. De vreemdeling krijgt gelegenheid voor verweer, zowel tijdens de gehoren als in de zienswijze naar aanleiding van het voornemen. Verder kan de vreemdeling getuigen aanbrengen.

Voorts vragen de leden in hoeverre het faciliteren geldt inzake het eventuele vertrek naar het land van herkomst dan wel een (veilig) derde land. De IND bericht de DT&V of de vreemdeling aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen, verwijderbaar is en of vertrek naar het land van herkomst aan de orde is. De IND draagt het dossier over aan de DT&V. Indien de aanvraag van een vreemdeling is afgewezen vanwege artikel 1F Vv, rust op de vreemdeling de wettelijke verplichting het land te verlaten. De intensieve aanpak van de DT&V houdt in dat aan iedere vreemdeling een medewerker van de DT&V wordt toegewezen die verantwoordelijk is voor het vertrekproces van de vreemdeling. Deze medewerker beoordeelt de vertrekmogelijkheden, bepaalt een vertrekstrategie en gaat in gesprek met de vreemdeling. In deze intensieve aanpak wordt ingezet op zelfstandig vertrek, zonder daarbij de mogelijkheden van gedwongen vertrek uit te sluiten. De begeleiding bij het vertrek uit Nederland naar het land van herkomst, dan wel een derde land, vindt plaats onder regie van de DT&V. Indien overdracht op basis van de Dublin-verordening of een readmissieverdrag plaatsvindt naar een derde land, richt de begeleiding zich op het vertrek naar dat derde land en wordt gewerkt aan een spoedige terugname. Zaken van vreemdelingen aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen, worden door de DT&V opgepakt na overdracht door de IND en nadat de beslissing waarbij artikel 1F Vv is tegengeworpen, genomen is. Vanuit een centrale afdeling binnen de DT&V, die gespecialiseerd is in complexe zaken, vindt coördinatie plaats.

Voorts vragen deze leden of er bij de toepassing van het «knowing and personal participation»-beginsel altijd van beide sprake moet zijn, dus dat er naast het «weten van» ook altijd sprake moet zijn (geweest) van «deel-

name aan» het gebeurde. Verder vragen de leden hoe wordt beoordeeld of iemand al dan niet onder dwang heeft moeten deelnemen aan «1F-activiteiten».

Het klopt dat bij de toepassing van de «knowing and personal participation»-toets sprake moet zijn van beide elementen alvorens artikel 1F Vv kan worden tegengeworpen. Dwang kan ertoe leiden dat de vreemdeling niet verantwoordelijk wordt geacht voor de gedragingen waarmee hij in verband wordt gebracht. In dat geval wordt 1F Vv niet tegengeworpen. Daarvoor gelden evenwel strikte voorwaarden. Zo wordt onder andere beoordeeld of de vreemdeling zich niet kon onttrekken aan het begane misdrijf en of de mate van dwang opweegt tegen de ernst van het gepleegde misdrijf.

De leden van de SP-fractie vragen waarom er sinds het verschijnen van het ambtsbericht van 29 februari 2000 geen onderzoek meer is gedaan naar de juistheid van het ambtsbericht. Ook vragen zij waarom wij geen gebruik maken van de uitnodiging van de voorzitter van het Afghaanse Parlement, de heer Quanooni, in zijn brief van 22 mei 2008, om in Afghanistan onderzoek te komen doen.

Sinds het verschijnen van het ambtsbericht in 2000 is door het Ministerie van Buitenlandse Zaken geen aanvullend onderzoek terzake verricht. Het genoemde ambtsbericht wordt volgens de Minister van Buitenlandse Zaken gedragen door de onderliggende bronnen. Ook de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State onderschrijft dit standpunt in een uitspraak van 30 november 2004. Door het grote aantal KhAD/WAD zaken is het Nederlandse landgebonden asielbeleid inzake Afghanistan, waarin aan (onder)officieren van de KhAD/WAD artikel 1F Vv wordt tegengeworpen, inmiddels internationaal bekend geworden. Zoals al eerder aan uw Kamer werd medegedeeld¹, moet vanwege deze bekendheid rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat destijds geraadpleegde bronnen en nieuw te raadplegen bronnen een reden en/of belang hebben bij een bepaalde voorstelling van zaken. Het risico op politiek of anderszins gemotiveerde verklaringen is thans niet uit te sluiten, waardoor niet met zekerheid een oordeel kan worden gegeven over de betrouwbaarheid en objectiviteit van deze bronnen. Dit risico geldt evenzo indien bij nieuw onderzoek slechts bronnen worden geraadpleegd die in het verleden zijn geraadpleegd. Dit betekent dat aan de uitkomsten van herhaald onderzoek bij diezelfde bronnen door het Ministerie van Buitenlandse Zaken geen betrouwbare conclusies kunnen worden verbonden, zonder echter af te doen aan de juistheid van de destijds door hen verstrekte informatie. Die informatie is ten tijde van het eerdere onderzoek al gewogen en later door de rechter geaccepteerd. Voorts maakt het verstrijken van de tijd betrouwbaar onderzoek steeds moeilijker. Daarenboven is gebleken dat archiefonderzoek in Afghanistan niet mogelijk is, aangezien archieven veelal door jarenlange oorlog verloren zijn gegaan, dan wel niet of slecht zijn bijgehouden. Bovengenoemde bezwaren gelden ook voor eventueel onderzoek dat op uitnodiging van, dan wel in samenwerking met de Afghaanse autoriteiten zou worden gedaan.

De stelling in het ambtsbericht dat er bij KhAD/WAD sprake zou zijn van een roulatiesysteem is gebaseerd op gesprekken met vertrouwelijke bronnen. Het staat de leden van de Kamer te allen tijde vrij om de memoranda met daarin de weerslag van deze gesprekken op het departement van Buitenlandse Zaken in te zien, met inachtneming van de gebruikelijke vertrouwelijkheid.

¹ Beantwoording vragen van het lid De Wit over de «Note on the Structure and Operation of the KhAD/WAD in Afghanistan 1978–1992» van de United Nations High Commissioner for Refugees (uw kenmerk 2070820560; ons kenmerk DPV/AM-303/08.

Verder vragen de leden of er in het verleden voldoende is geïnvesteerd in het vervolgen van mogelijke oorlogsmisdadigers in Nederland en of er bij het OM niet is bezuinigd op mankracht hiervoor, en hoe dit valt te rijmen met de aankondiging van intensivering van strafrechtelijk optreden. Er is

bij het OM niet bezuinigd op de capaciteit voor vervolging van oorlogsmisdadigers. Recent is de capaciteit bij het Landelijk Parket (LP) uitgebreid. Verdere uitbreiding van OM-capaciteit in de toekomst – onder meer in verband met het effect van intensiveringsmaatregelen – is niet uitgesloten.

De leden hebben ons gevraagd hoe de vreemdeling kan aantonen dat bij prima facie omkering van de bewijslast, er in zijn geval sprake is van een significante uitzondering wanneer onderzoek in Afghanistan welhaast onmogelijk is. De leden vragen in hoeverre er hier nog sprake is van een eerlijke rechtsgang.

De beperkingen met betrekking tot onderzoeksmogelijkheden in Afghanistan, zijn beperkingen die door de Minister van Buitenlandse Zaken zijn gesignaleerd, maar zijn niet zonder meer op gelijke wijze van toepassing op individuele asielzoekers. Het is daarbij van belang voor ogen te houden dat het aantonen dat in een individueel geval sprake is van een significante uitzondering, iets anders is dan gegevens verstrekken die concrete aanknopingspunten bieden voor twijfel aan de juistheid of volledigheid van het ambtsbericht. Dit betekent dat een vreemdeling aan de hand van zijn verklaringen, voor zover mogelijk gestaafd met documenten, aannemelijk kan maken dat in zijn geval sprake is van een significante uitzondering.

De leden van de VVD-fractie vragen nadere toelichting over de wijze waarop de vreemdeling «uitgebreid in de gelegenheid wordt gesteld» de 1F tegenwerping te weerleggen. Welke mogelijkheden staan de vreemdeling ter beschikking en welke periode wordt geboden de tegenwerping te weerleggen? Als sprake is van een 1F-indicatie gaat het dossier van de vreemdeling naar een gespecialiseerde unit van de IND. Een zogenoemde eerste beoordeling vindt plaats, waarbij onderzocht wordt met welke gedragingen de vreemdeling in verband wordt gebracht. Daarna volgt een uitgebreid gehoor door een gespecialiseerde medewerker. Tijdens dit gehoor kan de vreemdeling, indien hij dat wenst, worden bijgestaan door een rechtshulpverlener. Het relaas van de vreemdeling wordt beoordeeld tegen de achtergrond van gedetailleerde landenrapporten. Zonodig vindt ook onderzoek plaats door het Ministerie van Buitenlandse Zaken naar de gedragingen van de vreemdeling in het land van herkomst. De bevindingen van de Minister van Buitenlandse Zaken worden voor reactie aan de vreemdeling voorgelegd. Nadat de vreemdeling gehoord is en eventueel onderzoek door het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft plaatsgevonden, vindt een zogenoemde tweede beoordeling plaats. Pas na deze tweede beoordeling wordt beslist over de toepassing van artikel 1F Vv. De behandeling van de asielaanvraag vindt dan verder op de gebruikelijke wijze plaats. De vreemdeling krijgt gelegenheid voor verweer, zowel tijdens de gehoren als in de zienswijze naar aanleiding van het voor nemen. Verder kan de vreemdeling getuigen aanbrengen.

Met betrekking tot de herbeoordeling van ambtsberichten en individuele beslissingen inzake de toepassing van artikel 1F Vv vragen de leden van de VVD-fractie wat wij verstaan onder «nieuwe en/of meer informatie die waardevol is en kan worden betrokken bij de beoordeling teneinde de juistheid en zorgvuldigheid van besluitvorming te garanderen». Kan bijvoorbeeld nieuwe informatie aanleiding zijn de tegenwerping 1F Vv ongedaan te maken, zo vragen zij. Zo ja, hoe verloopt deze procedure? Zo nee, wat zijn dan de mogelijke maatregelen die worden getroffen naar aanleiding van die informatie?

Het is bestaande praktijk dat wanneer nieuwe en/of meer informatie beschikbaar is, wordt gezien welke waarde aan die informatie moet

worden toegekend en op welke wijze deze vervolgens dient te worden betrokken bij de beoordeling teneinde de juistheid en zorgvuldigheid van de besluitvorming te garanderen. In het geval nieuwe feiten en omstandigheden naar voren komen gedurende een individuele procedure, wordt deze informatie in beginsel in de beoordeling meegenomen. In de gevallen waarin sprake is van nieuwe feiten en omstandigheden die naar voren komen na het onherroepelijk worden van een asielbeslissing, kan de vreemdeling door middel van een herhaalde asielaanvraag verzoeken om een herbeoordeling van artikel 1F Vv. Hiervoor moet ook om opheffing van de ongewenstverklaring gevraagd worden.

Ik verwijs in dit verband overigens naar onze brief van 24 juni 2008, waarin wij hebben aangegeven zoveel mogelijk te willen voorkomen dat ex-asielzoekers nieuwe asielaanvragen indienen. De maatregelen genoemd in die brief zullen vanzelfsprekend ook van toepassing zijn op vreemdelingen aan wie eerder artikel 1F Vv is tegengeworpen.

De leden van de ChristenUnie vragen of de door de Minister van Buitenlandse Zaken gemaakte voorbehouden ook betekenen dat de verwachting van de regering is dat aan elk onderzoek in de toekomst bezwaarlijk betrouwbare conclusies kunnen worden verbonden. Precies met deze vraag in het achterhoofd heeft de Minister van Buitenlandse Zaken aangegeven bereid te zijn met UNHCR in contact te treden. De zienswijze van het Ministerie van Buitenlandse Zaken ten aanzien van bronnen in het KhAD/WAD dossier is bekend. Dat laat evenwel onverlet dat, gezien het maatschappelijke belang van de 1F-problematiek, deze zienswijze niet in de weg mag staan van overleg met UNHCR. Indien deze discussie geen nieuwe inzichten oplevert, zal de verwachting dat aan elk toekomstig onderzoek bezwaarlijk betrouwbare conclusies kunnen worden verbonden, worden gehandhaafd.

5. Hoofdstuk 5 van de notitie; Opsporing en vervolging

De leden van de PvdA-fractie vragen of de regering aan kan geven uit welke landen de vijf personen afkomstig zijn ten aanzien van wie tot nu toe tot strafrechtelijke vervolging is overgegaan. Dit betreffen drie Afghanen, een Rwandees en een Congolees.

Voorts vragen deze leden of bij een tegenwerping van artikel 1F Vv in een zaak rekening wordt gehouden met de aard van een eventuele seponering door het OM, bijvoorbeeld indien de betrokkene niet wordt aangemerkt als verdachte dan wel dat een zaak wordt geseponeerd op andere inhoudelijke gronden. Verder vragen zij in hoeverre een vrijspraak bij de rechtbank kan leiden tot het niet meer tegenwerpen van artikel 1F Vv in de vreemdelingenprocedure.

De door de IND gehanteerde bestuursrechtelijke toets, die inhoudt dat er een ernstig vermoeden moet bestaan dat iemand zich schuldig heeft gemaakt aan zeer ernstige feiten, is anders dan de bewijsmaatstaf die geldt bij de door het OM te verrichten strafrechtelijke toets. In zijn algemeenheid zal de strafrechtelijke beoordeling dan ook los moeten worden gezien van de bestuursrechtelijke toets. Echter, als bij de tegenwerping van artikel 1F Vv concrete feiten of gedragingen zijn genoemd, waarvan in de strafrechtelijke procedure is komen vast te staan dat de vreemdeling deze feiten of gedragingen niet heeft gepleegd, zal een herbeoordeling op artikel 1F Vv plaatsvinden.

Ook vragen de leden uit hoeveel rechercheurs en officieren van Justitie dit team bestaat. Thans is sprake van twee officieren van justitie, met daarbij de mogelijkheid om bij pieken tijdelijk extra capaciteit vrij te maken. Deze capaciteit is voldoende voor het huidige zaaksaanbod.

De inzet op internationale misdrijven is in het afgelopen jaar groter geweest dan de formatie van 22 fte's die hiervoor was gereserveerd. Bij het Team Internationale Misdrijven van de Nationale Recherche waren in de periode van het hoger beroep in de zaak tegen Guus K. steeds twee rechercheurs betrokken bij de zaak.

De vraag of de regering voornemens is de capaciteit van dit team te vergroten, maakt deel uit van de in de 1F-brief aan uw Kamer toegezegde capaciteitstoets. De bevindingen en conclusies naar aanleiding van deze toets zullen worden opgenomen in de eerstvolgende jaarlijkse rapportage Internationale Misdrijven aan uw Kamer.

Verder vragen de leden of naast de opgesomde knelpunten in de notitie omtrent de bewijsvergaring voldoende mogelijkheden voor rechercheurs bestaan om onderzoek te verrichten in de landen van herkomst. Tot slot vragen de leden welke belemmeringen er bestaan wat betreft de onderzoeksmogelijkheden in de landen van herkomst van personen aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen. Werken de autoriteiten in landen van herkomst voldoende mee? Worden verzoeken om (kleine) rechtshulp in de regel gehonoreerd door de autoriteiten van deze landen?

Er zijn talloze factoren te noemen die de opsporing en vervolging in internationale misdrijven compliceren. In grote lijnen vallen ze uiteen in de volgende categorieën:

- de praktische moeilijkheden bij opsporing en vervolging (veiligheid van opsporingsambtenaren en getuigen, vaak geringe beschikbaarheid van geschikte tolken, het werken in oorlogsgebieden en niet-Westerse landen die qua voorzieningen en cultuur niet vergelijkbaar zijn met de onze, het feit dat we in de opsporing en vervolging veel meer dan in andere zaken afhankelijk zijn van derden (buitenlandse autoriteiten, de VN, de internationale tribunalen etc.));
- de vaak kwetsbare bewijspositie (de bewijsvoering moet vaak drijven op getuigenbewijs, de feiten zijn vaak lang geleden, getuigen veelal getraumatiseerd, etc.).

De vraag of de autoriteiten in het land van herkomst meewerken, is niet in termen van ja of nee te beantwoorden. Dat hangt sterk af van het land in kwestie.

De leden van de PvdA-fractie hebben ook aanvullende vragen gesteld over de mogelijkheden tot uitlevering aan landen van herkomst van personen aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen. Nederland heeft met geen van de landen van herkomst die in de brief worden genoemd, een bilateraal uitleveringsverdrag. Het (grond)wettelijke vereiste dat uitlevering alleen geschiedt krachtens verdrag, kan echter ook worden vervuld door een multilateraal verdrag. Het op 10 december 1984 te New York totstandgekomen Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke en ontorende behandeling of bestraffing (Trb. 1985, 69) biedt eveneens een rechtsbasis voor uitlevering indien het gaat om strafbare feiten als bedoeld in artikel 8 van de Wet internationale misdrijven. Van een uitleveringspraktijk tussen Nederland en de in voornoemde brief vermelde landen van herkomst is nog geen sprake, waarbij in aanmerking wordt genomen dat slechts een gering deel van de betrokken landen van herkomst partij is bij dit verdrag. Daarnaast is een rechtsbasis alleen niet voldoende voor uitlevering. Bij elk uitlevering wordt, aan de hand van het uitleveringsverzoek, getoetst of de concrete feiten waarom het gaat tot uitlevering kunnen leiden. Bij die toetsing zal ook worden betrokken of er een reëel risico bestaat dat uitlevering tot gevolg heeft dat er een schending plaatsvindt van de op Nederland rustende EVRM-verplichtingen.

Wanneer daarvan sprake is, staat dat in de weg aan uitlevering. Dit wordt echter per geval beoordeeld.

Dat de aanbevelingen van de ACVZ omtrent opsporing en vervolging verder zullen worden ontwikkeld in de staande praktijk (aanbeveling 6 tot en met 11), betekent dat alle in deze aanbevelingen genoemde informatiestructuren voor zover zij niet reeds bestaan, in de bestaande structuren verder zullen worden ontwikkeld.

De leden van de VVD-fractie vragen of de bewijslast binnen de vreemdelingenprocedure wel de juiste is, nu blijkt dat slechts een zeer klein deel van de 1F Vv tegenwerpen in aanmerking komt voor strafrechtelijk onderzoek en/of vervolging. De leden van de VVD-fractie vragen voorts of wij met hen van mening zijn dat het aantal vreemdelingen ten aanzien van wie is overgegaan tot strafrechtelijke vervolging opmerkelijk klein is gelet op de bewijslastdrempel in het vreemdelingenrecht waarbij de staatssecretaris moet aantonen «ernstige redenen» te hebben om te veronderstellen dat de vreemdeling onder de criteria van artikel 1F Vv valt.

De omstandigheid dat in slechts een zeer klein deel van de gevallen dat 1F Vv is tegengeworpen ook strafrechtelijke vervolging wordt ingesteld, leidt niet tot de conclusie dat de maatstaf om artikel 1F Vv tegen te werpen onjuist is. Zoals eerder aangegeven wordt de tegenwerping van artikel 1F Vv gedaan op grond van het feit dat er een ernstig vermoeden moet zijn, en dat is een andere bewijsmaatstaf dan de strafrechtelijke bewijsmaatstaf.

De bewijslast in de vreemdelingenrechtelijke procedure is conform het in het bestuursrecht geldende toetsingskader en is onderdeel van het toelatingsbeleid. De ernstige redenen om te veronderstellen dat artikel 1F Vv van toepassing is, moeten goed worden onderbouwd en zorgvuldig gemotiveerd. De misdrijven hebben veelal langer geleden plaatsgevonden in een ander land dan Nederland. De mogelijkheden om ter plekke onderzoek te doen, zijn veelal gering of zelfs afwezig. Ook zijn de begane misdrijven niet altijd zorgvuldig gedocumenteerd of zijn de bronnen voor de Nederlandse overheid niet of slechts zeer ten dele toegankelijk. Toch kan in dergelijke gevallen tegen bepaalde vreemdelingen een zeer ernstig vermoeden bestaan dat hij zich schuldig heeft gemaakt aan misdrijven op grond van eigen verklaringen van betrokkene, documentatie van mensenrechten- en andere organisaties, persartikelen en andere bronnen.

Dit is ook in overeenstemming met de richtlijnen van de UNHCR. Volgens de UNHCR bestaat een bijzondere bewijslast voor de Staat, maar behoeft voor de tegenwerping van artikel 1F Vv niet te worden voldaan aan de strafrechtelijke bewijsmaatstaf. Bij strafrechtelijke criteria gaat het om de vraag of sprake is van een strafrechtelijk houdbare verdenking die wettig en overtuigend dient te worden bewezen. Daarbij kan ook om andere redenen dan bewijs van strafrechtelijke vervolging worden afgezien. Omdat sprake is van verschillende toetsingskaders, is het onjuist te veronderstellen dat er een één-op-één vertaling mogelijk is. Voor de 1F-constatering in vreemdelingenrechtelijke zin kunnen voldoende redenen zijn, maar voor het strafproces kunnen deze onvoldoende zijn.

De leden vragen voorts nader toe te lichten hoe «knowing participation» (wetenschap) en «personal participation» (deelname) wordt aangetoond en welke informatie hiervoor wordt gebruikt? De informatie die hiertoe wordt gebruikt bestaat onder meer uit de verklaringen van de vreemdeling, algemene en individuele ambtsberichten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en andere gezaghebbende rapportages. De verkregen informatie wordt vervolgens beoordeeld in het licht van hetgeen in het

beleid (Vc C4/3.11.3) is opgenomen over «knowing» en «personal participation».

Er is sprake van «knowing participation» wanneer de vreemdeling werkzaam is geweest voor een orgaan of organisatie, die volgens gezaghebbende en vrij toegankelijke rapportages op systematische en/of op grote schaal misdrijven als bedoeld in artikel 1F Vv heeft gepleegd in de periode dat hij daar werkzaam was. Ook wordt «knowing participation» aangenomen wanneer de Staatssecretaris van Justitie heeft geconcludeerd dat aan personen die tot een bepaalde (categorie van een) organisatie behoren, in de regel artikel 1F Vv wordt tegengeworpen. Indien een vreemdeling kan aantonen dat er in zijn individuele geval sprake is van een significante uitzondering, wordt geen «knowing participation» aangenomen. Wanneer een vreemdeling heeft deelgenomen aan handelingen waarvan hij wist of had behoren te weten dat het hier ging om misdrijven als bedoeld in artikel 1F Vv, is er eveneens sprake van «knowing participation». «Personal participation» wordt aangenomen indien de vreemdeling persoonlijk een misdrijf als bedoeld in artikel 1F Vv heeft gepleegd, een dergelijk misdrijf in opdracht of onder de verantwoordelijkheid van de vreemdeling is gepleegd of de vreemdeling een dergelijk misdrijf heeft gefaciliteerd. Ook is er sprake van «personal participation» indien de Staatssecretaris van Justitie heeft geconcludeerd dat aan personen die tot een bepaalde organisatie behoren in de regel artikel 1F Vv wordt tegengeworpen, tenzij door de vreemdeling een significante uitzondering is aangetoond. Onder bepaalde omstandigheden (zoals bij handelen op bevel van een meerdere, bij dwang en bij zelfverdediging) kan de vreemdeling worden gevrijwaard van individuele verantwoordelijkheid voor zijn handelingen.

De leden van de VVD-fractie vragen ons dieper in te gaan op de discrepantie tussen het in 700 gevallen kunnen aantonen dat een vreemdeling wetenschap had van de gedragingen en er op enigerlei wijze ook aan deelnam, terwijl slechts vijf gevallen aanleiding geven tot nadere strafrechtelijke stappen?

Zoals wij reeds hebben opgemerkt zijn de strafrechtelijke en vreemdelingenrechtelijke toetsingskaders verschillend. Reeds vanwege de verschillende bewijsmaatstaven is het onjuist te veronderstellen dat een één-op-één vertaling van de 1F-status naar de status van verdachte mogelijk is.

In reactie op alle vragen van de leden van de VVD-fractie naar het proces van selecteren van zaken, verwijzen wij naar eerdergenoemde brief aan uw Kamer inzake opsporing en vervolging van internationale misdrijven, die binnenkort aan uw Kamer zal worden gezonden. In deze brief zal eveneens aandacht worden besteed aan het selectieproces. Daarbij achten wij het van belang om op te merken dat de beslissing om een zaak op een bepaald moment niet in behandeling te nemen, geen finaal oordeel is: omstandigheden kunnen veranderen (bijvoorbeeld de veiligheid in een land, het zittende regime, de informatiepositie van het OM en de Nationale Recherche etc.).

Deze leden vragen of wij kunnen ingaan op de conclusies en aanbevelingen die het Verwey-Jonker Instituut in 2007 opgenomen heeft in haar rapport en in hoeverre lering is getrokken uit de conclusies en zijn de aanbevelingen in het rapport overgenomen en opgevolgd? Onze reactie op het rapport van het Verwey-Jonker Instituut van 2006 en de schriftelijke vragen daarover, zoals deze op respectievelijk 22 februari 2006 (TK 2005–2006, 30 300 VI, nr. 119) en 20 maart 2007 (TK 2006–2007, 30 800 VI, nr. 78) aan uw Kamer zijn gezonden (TK 2006–2007, 30 800 VI, nr. 78) onderschrijven wij nog steeds. Naar aanleiding van genoemd rapport zijn verschillende maatregelen getroffen, waaronder het actualiseren van het

protocol over de informatie-uitwisseling tussen IND enerzijds en het OM en de Nationale Recherche anderzijds. Bij voortdoring wordt bezien hoe de informatie-uitwisseling tussen de verschillende instanties verder kan worden ontwikkeld voor een optimale samenwerking.

Voorts vragen de leden of wij inzichtelijk kunnen maken hoeveel potentiële getuigen er momenteel bekend zijn bij het OM, die zijn aangeleverd door IND.

Genoemd protocol tussen IND en OM ziet vooralsnog enkel op het uitwisselen van gegevens over potentiële daders. Het onderzoek naar de mogelijkheden voor uitwisseling van gegevens over potentiële getuigen loopt nog.

De leden vragen op welke wijze systematisch de bereidheid tot getuigen van asielzoekers en vluchtelingen in kaart wordt gebracht? Op welke termijn verwachten wij het aantal getuigen uit te breiden en met welke hoeveelheid? Wat zijn op dit punt de ambities?

Er wordt op dit moment door verschillende partijen binnen het Ministerie van Justitie, het OM en de Dienst Nationale Recherche van het Korps Landelijke Politiediensten gewerkt aan de ontwikkeling van een werkwijze om op systematische wijze de informatie- en aangiftebereidheid van getuigen die in Nederland verblijven te vergroten. Er is reeds onderzoek verricht door verschillende experts van de eerdergenoemde betrokken partijen naar de behoeften van de getuigen. Het aspect getuigenbescherming zal in de ontwikkeling van het getuigenprogramma nader worden onderzocht. Hierbij dient rekening te worden gehouden met een aantal complexe zaken als de vaststelling van de betrouwbaarheid en waarborgen om misbruik van een dergelijk programma te voorkomen. Aantallen getuigen kunnen in dit stadium nog niet worden genoemd.

De leden van de VVD-fractie vragen welke faciliteiten voor getuigen in dit soort strafzaken eventueel ter beschikking staan van het KLPD en het OM. Waar het gaat om in Nederland verblijvende getuigen staat hetzelfde instrumentarium ter beschikking als in andere strafzaken. Voor getuigen die verblijven in andere landen, en dat is de grote meerderheid in dit soort zaken, zijn we in hoge mate aangewezen op praktische en wettelijke mogelijkheden ter plaatse.

In dit licht vragen de leden van de VVD-fractie op welke wijze «systematisch wordt nagegaan in hoeverre uitlevering breder ingezet kan worden». Wordt hier bedoeld op een onderzoek of worden alle 1F Vv dossiers hierop nagekeken en op welke termijn wordt de Kamer van de resultaten op de hoogte gesteld, zo vragen deze leden. Voorts vragen de leden aan welke mogelijkheden wordt gedacht om systematisch na te gaan of een verdachte elders zou kunnen worden berecht en wordt dit periodiek bekeken? Het bezien van de mogelijkheden van uitlevering, maar ook overlevering, uitzetting en overdracht van vervolging en rechtsmacht zijn inmiddels vast onderdeel bij de (her)beoordeling van 1F-dossiers. Dit vergt samenwerking tussen alle betrokken ketenpartners.

Wat betreft de capaciteitsbehoefte toets van het Team Internationale Misdrijven, in welke gevallen zal er meer capaciteit worden gerealiseerd? Deze vraag maakt onderdeel uit van de in de 1F-brief aan uw Kamer toegezegde capaciteitstoets. Zoals eerder aangegeven zullen de bevindingen en conclusies naar aanleiding van deze toets worden opgenomen in eerstvolgende rapportagebrief Internationale Misdrijven aan uw Kamer.

De leden hebben aangegeven graag een nadere toelichting te ontvangen op de in de brief genoemde voornemens met betrekking tot het intensiveren van de strafrechtelijke vervolging, waarbij deze leden opnieuw

vragen naar een cijfermatige toelichting per jaar. Wij zijn bereid om aan het verzoek om een jaarlijkse cijfermatige toelichting over de strafrechtelijke vervolging van vreemdelingen aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen, gehoor te geven. Het ligt in de rede om daarvoor aan te sluiten bij de jaarlijkse rapportage inzake de Wet internationale misdrijven, waarin een hoofdstuk «1F-zaken» kan worden opgenomen.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen wat het betekent voor het uitzettingsbeleid ten aanzien van de vreemdeling aan wie 1F Vv is tegengeworpen wanneer onderzoek moet worden verricht in landen waar de situatie dit niet toelaat en daardoor noodgedwongen moet worden gewacht met verder onderzoek. De leden vragen of er dan alsnog wordt geprobeerd om hem naar zijn herkomstland te krijgen, dan wel een derde land?

Het onderzoek dat hier wordt bedoeld, is niet van toepassing op het terugkeerbeleid. Indien de aanvraag van een vreemdeling is afgewezen vanwege 1F Vv, rust op de vreemdeling de wettelijke verplichting het land te verlaten en terug te keren naar het land van herkomst dan wel een derde land. In het geval een vreemdeling niet voldoet aan de verplichting om zelfstandig te vertrekken, kan hij worden uitgezet. Bij eventuele samenloop van een voorgenomen uitzetting met een strafrechtelijk onderzoek als genoemd in paragraaf A4/6.2 Vc 2000, wordt het OM geconsulteerd in verband met de vraag of de vreemdeling kan worden uitgezet.

Ook willen de leden weten hoe wij gaan communiceren dat wij steviger zullen inzetten op het verzamelen van getuigenverklaringen. De leden vragen op welke manier wij er rekening mee houden dat er ook vluchtelingen zijn die hun vluchtverhaal aannemelijker zullen willen proberen te maken, door het afleggen van een getuigenverklaring. Bij de ontwikkeling van het getuigenprogramma is de communicatie hieromtrent een essentieel onderdeel. Niet alleen in de richting van de potentiële getuige die in Nederland verblijft, maar ook voor de ketenpartners opdat helder is waar zij potentiële getuigen naartoe kunnen verwijzen. Zoals eerder aangegeven zullen de aspecten omtrent getuigenbescherming in de ontwikkeling van het getuigenprogramma nader worden onderzocht. Hierbij dient rekening te worden gehouden met een aantal complexe zaken zoals de vaststelling van de betrouwbaarheid van de getuige en waarborgen om misbruik van een dergelijk programma te voorkomen. In ieder geval is één van de randvoorwaarden bij de ontwikkeling van een getuigenprogramma de nadrukkelijke scheiding tussen het bestuursrecht (vreemdelingrechtelijke procedure) en het strafrecht.

De leden vragen of de regering, indien een land wel om uitlevering verzoekt, maar tegelijk aangeeft niet te zullen vervolgen, de vreemdeling niet zal uitleveren? Aangezien uitlevering enkel plaatsvindt met een strafrechtelijk doel, zal de in deze vraag geschetste situatie niet aan de orde zijn.

Voorts hebben de leden gevraagd nader uiteen te zetten wat de criteria zijn voor het Internationaal Strafhof om terug te vallen op het complementariteitsbeginsel. Zoals reeds in de memorie van toelichting op de Wet internationale misdrijven (TK 2001–02, 28 337, nr. 3) is vermeld, ligt aan het Statuut van het Internationaal Strafhof het zogenaamde complementariteitsbeginsel ten grondslag, of zoals de preambule en artikel 1 van het Statuut van het Strafhof het uitdrukken: het Strafhof (ISH) heeft een bevoegdheid «die complementair is aan de nationale jurisdicties in strafzaken». Volgens dat principe oefent het Strafhof pas zijn rechtsmacht uit indien geen staat bereid of bij machte is het onderzoek of de vervolging daadwerkelijk uit te voeren (zie artikel 17, eerste lid, sub a, Statuut van het

Strafhof). Zoals de Aanklager van het ISH in zijn beleidsnotitie aangeeft bevat artikel 17 van het Statuut uitzonderingen op het principe van de primaire rechtsmacht van staten. Het ISH zal een zaak pas kunnen oppakken als een staat dit niet wil of kan. Voor een uitleg over de beoordeling wanneer de rechtsmacht van het Strafhof wordt ingeschakeld, verwijzen wij naar de beleidsnotitie van de Aanklager, te vinden op de website van het Internationaal Strafhof.¹ Tenslotte wordt hier benadrukt dat de vraag of het ISH rechtsmacht zal uitoefenen een vraag is die uitsluitend aan het ISH zelf is om te beantwoorden.

6. Hoofdstuk 6 van de notitie; Vertrek uit Nederland

De leden van de CDA-fractie vragen of verduidelijkt kan worden waarom bij personen van dezelfde nationaliteit in het ene geval artikel 3 EVRM zich wél en in het andere geval zich niet verzet tegen terugkeer naar het land van herkomst.

De vraag of artikel 3 EVRM zich tegen gedwongen terugkeer naar het land van herkomst verzet, wordt in ieder dossier individueel beoordeeld. Deze beoordeling is niet alleen afhankelijk van de huidige algemene situatie in het land van herkomst, maar ook van de huidige situatie van de groep van personen, qua etnische achtergrond, politieke overtuiging, religie etc, waartoe betrokkene behoort. Voorts is de beoordeling afhankelijk van het oorspronkelijk asielrelaas en van de feiten en omstandigheden die zich na de komst naar Nederland voor deze persoon hebben voorgedaan. Door deze individuele toets is het dus mogelijk dat het oordeel of iemand terug kan keren in het ene geval anders uitvalt dan in het andere geval.

Voorts vragen deze leden in hoeverre het streven naar vertrek uit Nederland van personen aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen naar een ander land dan het land van herkomst, wordt belemmerd door de mogelijke houding van zulke derde landen dat zij evenmin als Nederland een toevluchtsoord/«veilige haven» willen zijn voor oorlogsmisdadigers. Tot op heden is niet gebleken dat andere derde landen een dergelijke houding hebben aangenomen. In het algemeen is het echter realistisch om aan te nemen dat er meer landen zijn die geen toevluchtsoord willen zijn voor vreemdelingen aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen. In reactie op de vraag van de leden of er tot op heden «1F-ers» zijn opgenomen door een ander land dan het land van herkomst, antwoorden wij dat er geen vreemdelingen aan wie artikel 1F is tegengeworpen actief zijn overgedragen aan derde landen. Wel is het mogelijk dat er vreemdelingen op basis van de Dublin-verordening aan derde landen zijn overgedragen. Het inhoudelijk onderzoek naar de asielaanvraag vindt immers pas plaats ná de beantwoording van de vraag of een ander land op grond van de Dublin-verordening verantwoordelijk is voor de behandeling van de asielaanvraag. Het is derhalve niet uit te sluiten dat vreemdelingen zijn overgedragen aan wie artikel 1F Vv zou zijn tegengeworpen als de behandeling van het asielverzoek in Nederland zou hebben plaatsgevonden. Voorts is niet uit te sluiten vreemdelingen naar een derde land zijn vertrokken buiten het zicht van de overheid. In hoeverre terugkeer van 1F-ers met facilitering van de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) naar andere (derde) landen dan het land van herkomst heeft plaatsgevonden, is niet bekend.

De leden van de PvdA-fractie vragen of kan worden aangegeven in hoeveel gevallen de DT&V erin is geslaagd de vreemdeling naar een derde land uit te zetten. De DT&V heeft tot op heden geen vreemdelingen op wie artikel 1F Vv van toepassing is, uitgezet naar andere (derde) landen.

¹ http://www.icc-cpi.int/library/organs/otp/030905_Policy_Paper.pdf

Deze leden vragen wat wordt bedoeld met op het geëigende niveau in gesprek gaan met de autoriteiten van de betreffende landen en vragen of er specifieke afspraken worden gemaakt met landen van herkomst. De DT&V investeert op operationeel niveau in de relaties met belangrijke landen van herkomst. Dat betekent dat wordt ingezet op onder andere het maken van (schriftelijke) werkafspraken met deze landen betreffende het proces ter verkrijging van (vervangende) reisdocumenten en de vastlegging daarvan. Ook wordt gestreefd naar intensivering in de samenwerkingsrelatie met de diplomatieke vertegenwoordigingen van deze landen, alsmede met de (immigratie-)autoriteiten in de landen zelf. Daarbij bezien wij samen met de Minister van Buitenlandse Zaken op welke wijze verder inhoud kan worden gegeven aan de strategische benadering van de landen van herkomst.

De leden van de SP-fractie vragen of het juist is dat de Afghaanse overheid geen onderdanen terugneemt die te kennen hebben gegeven niet terug te willen keren. Het is juist dat de Afghaanse overheid zeer terughoudend staat tegenover gedwongen terugkeer van haar onderdanen naar Afghanistan. Dit is gebleken uit contacten met het consulaat en met het Afghaanse Ministry of Refugees and Repatriation (MoRR) in Kaboel. De zorg van het MoRR, welke de verantwoordelijke instantie is voor de terugkeer en hervestiging van Afghaanse vluchtelingen, is met name gelegen in de algehele situatie van het land. Desondanks heeft recentelijk gedwongen vertrek naar Afghanistan plaatsgevonden, zonder probleem.

De leden vragen hoe het mogelijk is dat Afghanen die aangegeven hebben niet terug te willen keren met behulp van EU-staten toch worden uitgezet.

Op grond van het tripartite-MoU (Memorandum of Understanding) tussen de Nederlandse, de Afghaanse autoriteiten en de UNHCR van 18 maart 2003 is gedwongen terugkeer, als laatste middel, mogelijk. Omdat de autoriteiten, na vaststelling van de nationaliteit van een potentiële gedwongen terugkeerder, géén vervangend reisdocument verstrekken, is het gebruikmaken van een EU-staat bij gedwongen terugkeer een mogelijkheid waar in deze gevallen gebruik van wordt gemaakt. Voorafgaand aan de feitelijke terugkeer worden, via het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken, het MoRR en het Ministerie van Buitenlandse Zaken in Afghanistan en de UNHCR geïnformeerd over de voorgenomen verwijdering van de vreemdeling van wie het Afghaanse Consulaat-Generaal in Nederland de Afghaanse nationaliteit heeft vastgesteld.

De leden hebben gevraagd hoe de procedure is met betrekking tot het aangenomen geen bezwaar wanneer binnen een maand niet is gereageerd op een aangekondigde uitzetting met EU-document? Indien er binnen de termijn van vier weken geen reactie van Afghaanse en of UNHCR-zijde binnenkomt, wordt er een vlucht voor de vreemdeling geboekt. Tenminste vijf werkdagen voorafgaand aan het daadwerkelijke vertrek (i.c. de geplande vluchtdatum) worden via het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken, de UNHCR en het Afghaanse Consulaat-Generaal op de hoogte gebracht van de personalia en vluchtgegevens van de betreffende Afghaanse vreemdeling.

In antwoord op de vraag welke acties er worden genomen om na te gaan of de verzonden fax met aankondiging ook daadwerkelijk is ontvangen, kunnen wij melden dat uit de praktijk geen signalen zijn ontvangen dat ondanks de aanwezigheid van een verzendbevestiging de fax niet zou zijn aangekomen.

Is het Afghaanse Consulaat in Nederland gekend in deze wijze van uitzetten en hebben zij hieraan medewerking verleend, zo vragen deze leden.

De communicatie over deze werkwijze vindt plaats via het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken met de UNHCR en het MoRR. De samenwerking met het Afghaanse Consulaat-Generaal vindt plaats in goede sfeer, alhoewel het Afghaanse Consulaat-Generaal kritisch staat tegenover gedwongen vertrek.

De leden van de VVD-fractie vragen of niet juist ten aanzien van de groep vreemdelingen ten aanzien van wie sprake is van beletselen voor het uitzetten en vertrek, die geen gevolg geven aan hun vertrekplicht het strafrechtelijk onderzoek geïntensiveerd zou dienen te worden. Zoals aangegeven in de 1F-brief worden alle door de IND doorgezonden 1F-zaken door het OM beoordeeld. Voor de opsporing en vervolging maakt het geen verschil of sprake is van artikel 3 EVRM vertrekbeletselen.

De leden van de VVD-fractie vragen of er landen bekend zijn die vreemdelingen, aan wie 1F is tegengeworpen en die niet naar het land van herkomst terug kunnen, opnemen. Zo ja, welke landen zijn dit en worden zij actief benaderd? Zo nee, wordt hier onderzoek naar verricht opdat die vreemdelingen naar die betreffende landen kunnen worden uitgezet?

Het blijft van belang dat indien de aanvraag van de vreemdeling is afgewezen op grond van artikel 1F Vv, de vreemdeling de wettelijke verplichting heeft het land te verlaten. Indien de vreemdeling in verband met artikel 3 EVRM niet naar het land van herkomst terug kan, wordt ingezet op zelfstandig vertrek, zonder daarbij de mogelijkheden van gedwongen vertrek uit te sluiten. Een centrale afdeling binnen de DT&V kan in individuele gevallen extra inzet plegen daar waar het gaat om het wegnemen van belemmeringen voor het effectueren van feitelijk vertrek. Een onderzoek naar een ander derde land kan hier, indien dat nodig is, in individuele gevallen, deel van uitmaken. Per dossier zal moeten worden beoordeeld welke aanknopingspunten er zijn voor vertrek naar een derde land.

Kan worden toegelicht wat dit terugkeertraject inhoudt en welke mate van vrijwilligheid hieraan is verbonden? Kunnen de bewindspersonen de leden van de VVD-fractie aangeven wat de intensieve aanpak van DT&V precies omvat, hoe lang deze reeds wordt toegepast en wat de resultaten tot op heden zijn met het oog op de aantallen (gedwongen) vertrek?

Begin juni 2008 is binnen de DT&V een centrale afdeling aangewezen voor een sturende en coördinerende rol met de nadruk op een monitorfunctie in de voortgang en terugkeer van vreemdelingen aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen. De intensieve aanpak van deze centrale afdeling omvat extra inspanningen daar waar het gaat om het wegnemen van belemmeringen voor het effectueren van feitelijk vertrek. Voorts is sedert begin juni 2008 ingezet op een verbeterde registratie. Dossierstudie door de aan de vreemdeling gekoppelde medewerker van DT&V is hierbij van groot belang om te beoordelen of er aanknopingspunten zijn voor terugkeer naar landen van eerder verblijf. In het bijzonder kan deze centrale afdeling ondersteunen bij het opmaken van een EU-staat, het onderzoeken van mogelijkheden voor heropvang in derde landen, medisch complexe zaken, adviseren over al dan niet gescheiden uitzetten en zo nodig het boeken van vluchten. Benadrukt wordt dat de vreemdeling de wettelijke verplichting heeft het land te verlaten indien een aanvraag is afgewezen op grond van artikel 1F Vv. De inzet van deze aanpak is te recent om reeds nu al resultaten te hebben.

In reactie op de vraag van de leden van de VVD-fractie of er al meer zicht is op de mogelijke maatregelen en op welke termijn de Kamer de brief in het kader van een effectieve asielprocedure waarin wordt gesproken van maatregelen in het kader van terugkeer tegemoet kan zien, kunnen wij

melden dat de brief op 24 juni 2008 naar uw Kamer is gezonden (TK 2007–2008, 29 344, nr. 67).

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen hoe zich de vertrekplicht verhoudt tot de internationaal rechtelijke verplichtingen om oorlogsmisdaden te vervolgen. Zoals wij eerder hebben aangegeven, wordt in het algemeen de periode vanaf het slaan van de 1F-beschikking tot en met het onherroepelijk worden daarvan, voldoende geacht voor het beoordelen en zo mogelijk instellen van strafrechtelijke vervolging. Derhalve zal in het algemeen op het moment dat de vertrekplicht gaat gelden, duidelijkheid bestaan over het strafrechtelijke traject. Uitgangspunt is dat vertrek en uitzetting in de opsporingsfase mogelijk is, tenzij er sprake is van een aantal factoren, die wij hiervoor hebben opgesomd. Zolang er geen termen (strafrechtelijk of vreemdelingenrechtelijk) zijn op grond waarvan de bewegingsvrijheid van een uitgeprocedeerde vreemdeling kan worden beperkt of ontnomen, is een vreemdeling in beginsel vrij om te gaan en staan waar hij wil en dient hij te voldoen aan zijn vertrekplicht.

Ook vragen deze leden hoe realistisch de regering het acht dat de vreemdeling naar een derde land vertrekt en als dit niet realistisch is, waarom dit wel van de vreemdeling wordt verwacht en het beleid hierop is gericht. Wij achten het van belang te benadrukken dat indien de aanvraag van de vreemdeling is afgewezen op grond van artikel 1F Vv, de vreemdeling de wettelijke verplichting heeft het land te verlaten. Indien artikel 3 EVRM zich verzet tegen gedwongen terugkeer naar het land van herkomst, verandert dit niets aan de vertrekplicht van de vreemdeling.

Voorts vragen de leden, met het oog op de aanbeveling van de ACVZ, in welke zin de 1F-ers worden bevoordeeld wanneer ze in een brood-bedbad-locatie worden gezet met een intensieve meldplicht en waarom dergelijke vrijheidsbeperkende maatregelen voor deze groep niet zijn gerechtvaardigd.

De vreemdeling aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen, zou worden bevoordeeld in de zin dat hij voedsel en onderdak krijgt, terwijl dit niet geldt voor een andere vreemdeling die hier onrechtmatig verblijft en aan wie geen artikel 1F Vv is tegengeworpen. Het huidige instrumentarium voor vreemdelingentoezicht voorziet reeds in verschillende maatregelen, zoals het opleggen van een meldplicht, en vrijheidsbeperkende en vrijheidsontnemende maatregelen, die kunnen worden genomen met het oog op het belang van de openbare orde of de nationale veiligheid. Wij zijn van mening dat dit bestaande instrumentarium voldoende mogelijkheden biedt voor het houden van toezicht op vreemdelingen aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen en hun gezinsleden. Zoals gebruikelijk bij deze maatregelen wordt aan de hand van individuele omstandigheden bezien of deze dienen te worden toegepast.

Verder vragen de leden van de ChristenUnie-fractie met welke frequentie de IND «blijvend» beoordeelt of artikel 3 EVRM nog van toepassing is. Tevens vragen zij of die toets actief is of reactief. Wanneer de Minister van Buitenlandse Zaken een nieuw ambtsbericht heeft uitgebracht over de situatie in een bepaald land, wordt bezien of dit ambtsbericht aanleiding geeft tot herbeoordeling van het artikel 3 EVRM-standpunt ten aanzien van de vreemdelingen uit dit land aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen. Bij een herbeoordeling of artikel 3 EVRM aan uitzetting in de weg staat, zal individueel worden getoetst. Ook in het geval er sprake is van indicaties in een individueel dossier, waaruit mogelijk blijkt dat artikel 3 EVRM niet meer van toepassing is, wordt herbeoordeeld of artikel 3 EVRM nog steeds een beletsel tot uitzetting van de vreemdeling vormt.

7. Hoofdstuk 7 van de notitie; Herwaardering op grond van de factor tijd

De leden van de CDA-fractie vragen of de beoordeling in het kader van de duurzaamheids- en proportionaliteitstoets betekent, dat er moet worden voldaan aan alle van de geformuleerde voorwaarden en dat dus niet alleen het «volmaken» van de voorgestelde termijn van tien jaren aanleiding kan zijn voor het verlenen van een verblijfsvergunning. Het klopt dat in beginsel moet worden voldaan aan alle van de geformuleerde voorwaarden.

De leden vragen hoe regelmatig, mede gezien naar de gestelde tienjaarsperiode, wordt beoordeeld of de vreemdeling voldoende inspanningen heeft verricht om te voldoen aan zijn vertrekplicht. Het is de vreemdeling die, door middel van het indienen van een aanvraag, een beroep kan doen op toepassing van de duurzaamheids- en proportionaliteitstoets. In het geval van een aanvraag zal dit door de IND worden getoetst mede op grond van informatie van de DT&V.

De leden van de CDA-fractie vragen voorts of de gememoreerde (opheffing van de) ongewenstverklaring uitsluitend op de aangeduide «uitzonderlijke gevallen» van «bijzondere feiten en (zeer humanitaire) omstandigheden» zien.

Dit is correct. Dit is conform het beleid zoals beschreven in de Vreemdelingencirculaire (hoofdstuk A5/4).

De leden van de PvdA-fractie vragen of nader kan worden toegelicht welke humanitaire omstandigheden een rol hebben gespeeld in de zaken waarin het onthouden van een verblijfsvergunning disproportioneel is geacht. In betreffende zaken gaat het veelal om ernstige medische omstandigheden van de vreemdeling aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen en/of zijn gezinsleden, al dan niet in combinatie met zwaarwegende psychosociale factoren. De ernst van die medische omstandigheden wordt bepaald door het Bureau Medische Advisering van de IND. Aan genoemde factoren of bijzondere omstandigheden kan worden gedacht wanneer het onthouden van een verblijfsvergunning disproportioneel wordt geacht.

De leden van de VVD-fractie hebben verzocht om een reactie op hun suggestie om in aanvulling op de cumulatieve voorwaarden van de duurzaamheids- en proportionaliteitstoets nog een voorwaarde toe te voegen, te weten dat alle mogelijkheden tot strafrechtelijk onderzoek en vervolging actief dienen te zijn beoordeeld en uitgeput. Indien dit niet gebeurt, kunnen de leden van de VVD-fractie niet anders dan constateren dat Nederland wel met de mond een stevig standpunt belijdt over oorlogsmisdaden en mensenrechtenschendingen, maar dat er in werkelijkheid «snel wordt gecapituleerd» voor problemen bij de opsporing en vervolging.

De gedachte achter de duurzaamheids- en proportionaliteitstoets is dat vreemdelingen, die niet in aanmerking komen voor verblijf hier te lande en ten aanzien van wie artikel 3 EVRM in de weg staat aan verwijdering naar hun land van herkomst, niet in een uitzonderlijke humanitaire situatie komen te verkeren. Het voldoen aan de voorwaarden die zijn gesteld in het kader van het invulling geven aan de verplichting uit Nederland te vertrekken, ligt binnen de macht van de vreemdeling zelf. Het is zijn eigen verantwoordelijkheid. Een voorwaarde die ziet op het actief en uitputtend beoordeeld zijn van alle mogelijkheden tot strafrechtelijk onderzoek en vervolging ligt buiten de invloedssfeer van de vreemdeling. Dit betreft een verantwoordelijkheid van staat en kan de vreemdeling niet worden toege-

rekend. Ik merk overigens op dat in de praktijk de mogelijkheden tot vervolging al zullen zijn verkend, gelet op de termijn van de duurzaamheidstoets. Dit probleem doet zich in de praktijk dus nauwelijks voor. Om die reden achten wij niet nodig om een dergelijke voorwaarde toe te voegen. Niettemin onderschrijven wij de gedachte van de leden van de VVD-fractie dat alle mogelijkheden tot strafrechtelijk onderzoek en vervolging dienen te worden onderzocht en uitgeput. Dit streven hebben wij ook in de brief en notitie aan uw Kamer neergelegd.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of het criterium «uitzonderlijke situatie» nader kan worden toegelicht. Het is aan de vreemdeling om aannemelijk te maken dat hij zich in Nederland in een uitzonderlijke situatie bevindt. Hierbij is het niet voldoende dat hij of zij (hierna: hij) aannemelijk maakt dat hij zonder vergunning in Nederland verblijft en niet naar het land van herkomst terug kan. Het moet dus gaan om individuele aspecten die relevant zijn voor de situatie van de vreemdeling. Zwaarwegende medische aspecten zouden bijvoorbeeld onder omstandigheden tot de conclusie kunnen leiden dat er sprake is van een uitzonderlijke situatie waarbij het onthouden van een vergunning disproportioneel moet worden geacht.

Deze leden vragen voorts waarom een afzonderlijk verzoek tot opheffing van de ongewenstverklaring nodig is, indien iemand na toepassing van de duurzaamheids- en proportionaliteitstoets een asiilvergunning heeft verkregen. Op grond van artikel 68, eerste lid, Vw 2000 kan slechts op aanvraag worden beslist tot opheffing van de ongewenstverklaring. Om die reden dient een aanvraag om toepassing van de duurzaamheids- en proportionaliteitstoets telkens vergezeld te gaan van een aanvraag om opheffing van de ongewenstverklaring.

De leden vragen verder of de «openbare orde»-tegenwerping aan belang zou kunnen inboeten, op het moment dat Nederland er beter in slaagt om 1F-ers te vervolgen. Dit is niet het geval. Het gaat immers om een bestuursrechtelijke tegenwerping in het kader van een aanvraag om toelating. Het toelatingsvraagstuk staat los van een eventuele strafrechtelijke vervolging en veroordeling. Ook indien de vreemdeling aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen, wegens in dat artikel genoemde misdrijven is veroordeeld en zijn straf heeft uitgezeten, geldt de tegenwerping van artikel 1F Vv onverkort, alsmede het uitgangspunt dat Nederland aan deze personen geen verblijfsvergunning verleent.

Ook vragen deze leden of het niet mogelijk is om 1F-ers onder een zwaarder opvangregime, met intensieve meldplicht te laten vallen, zodat de kans kleiner is dat zij bij gezinsleden onderdak vinden. Zoals wij eerder hebben aangegeven zijn wij van mening dat het bestaande instrumentarium voldoende mogelijkheden biedt voor het houden van toezicht op vreemdelingen aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen en hun gezinsleden. Zoals gebruikelijk bij deze maatregelen wordt aan de hand van individuele omstandigheden bezien of deze dienen te worden toegepast.

De leden vragen in dit verband tenslotte of er niet voldoende mogelijkheden zijn om te controleren of de 1F-er inderdaad onderdak bij zijn familie vindt, zonder dat daar de gezinsleden door hoeven te worden gedupeerd.

De mogelijkheden om te controleren of de 1F-er inderdaad onderdak bij zijn familie vindt zijn beperkt. Indien de familieleden een verblijfsvergunning hebben zijn er slechts beperkte bevoegdheden op grond waarvan de woning van deze familieleden onderzocht kan worden. Hiervoor dienen ten minste concrete aanwijzingen te bestaan dat de 1F'er zich daar bevindt.

8. Hoofdstuk 8 van de notitie; De positie van gezinsleden

De leden van de CDA-fractie vragen hoe de praktische uitwerking van de voorwaarden waaronder ex-gezinsleden verblijf kan worden verleend moet worden gezien. Betekent dit dat meteen vanaf het moment van de echtscheiding een verblijfsvergunning kan worden verleend? Kan meteen vanaf het moment van het meerderjarig worden én het (tegelijktijd?) zelfstandig gaan wonen van het kind, een verblijfsvergunning worden aangevraagd en verleend? Hoe moet men aannemelijk maken dat er sprake is van een verbroken gezinsband? Is hiervan sprake louter vanwege het zelfstandig, buiten het ouderlijk huis gaan wonen? Wordt in dit verband een bepaalde termijn gehanteerd? Wordt periodiek gecontroleerd of er (nog steeds) sprake is van een feitelijk verbroken gezinsband? Hoe wordt vastgesteld of de ouder aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen geen gebruik zal maken van de voorzieningen van het (ex-)gezinslid/meerderjarig kind dat een verblijfsvergunning heeft gekregen? Indien wel sprake is van voorzieningengebruik, betekent dit dan dat de aan het (ex-)gezinslid/meerderjarige kind verleende verblijfsvergunning wordt ingetrokken?

Indien een meerderjarig kind het ouderlijk huis verlaat, of indien een meerderjarig kind zelf een gezin sticht, wordt aangenomen dat de feitelijke gezinsband met de 1F-ouder is verbroken. Hetzelfde geldt indien een echtscheidingsvonnis bij het GBA wordt ingeschreven en de beide echtelieden feitelijk niet langer samen een huishouden vormen. In deze gevallen is de contra-indicatie openbare orde, op grond van de tegenwerking van artikel 1F Vv aan de hoofdpersoon, niet langer van toepassing. Indien aan de overige voorwaarden voor het verkrijgen van een verblijfsvergunning wordt voldaan, kan aan deze personen een verblijfsvergunning worden verleend. In het kader van haar toezichthoudende taak is het aan de vreemdelingenpolitie om er op toe te zien dat de gepresenteerde feiten overeenkomen met de werkelijke situatie en dat deze situatie blijft voortduren. De te volgen procedure is dezelfde als die voor andere vreemdelingen die op oneigenlijke gronden een verblijfsvergunning is verleend en waarbij wordt besloten deze verblijfsvergunning in te trekken. Dus indien er signalen zouden komen dat de vreemdeling aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen, profiteert van de voorzieningen die aan de gezinsleden worden verstrekt, zal worden onderzocht of de verleende verblijfsvergunning moet worden ingetrokken.

Voorts vragen de leden of de opstelling van de gezinsleden in hun eigen vertrekproces wordt gezien naar de terugkeer- en vertrekinspanningen die men gedurende de voorgestelde termijn van tien jaren heeft verricht? Dit is correct.

De leden van de PvdA-fractie vernemen graag wat precies onder «ononderbroken» verblijf moet worden verstaan. Kan een (kort) verblijf in een derde land het hiervoor beschreven tijdsverloop stuiten? Het ononderbroken verblijf is een hard criterium. Iemand die al dan niet is uitgeprocedeerd en die Nederland heeft verlaten, kan geen aanspraak maken op dit beleid. Voor de vaststelling van ononderbroken verblijf geldt dat geen sprake moet zijn van een concrete aanwijzing dat iemand voorafgaande aan de aanvraag niet tien jaar ononderbroken in Nederland is geweest. Overwogen wordt om voor de verdere invulling goeddeels aan te sluiten bij het begrip ononderbroken verblijf als gebezigd in de Regeling afwikkeling nalatenschap oude Vreemdelingenwet. Dit betekent bijvoorbeeld dat van ononderbroken verblijf geen sprake is indien iemand aantoonbaar uit Nederland is vertrokken, waarbij waar mogelijk wordt gekeken naar de intentie om naar het buitenland te reizen. Voorts kan het

vertrek blijken uit een gecontroleerd vertrek (zoals uitzetting of door IOM gefaciliteerd vertrek), een Dublinoverdracht, of anderszins.

De leden van de SP-fractie vragen in hoeverre de belangen en rechten van het kind bij de termijnbepaling van tien jaren zijn meegewogen. Voorts vragen zij of wij voornemens zijn om kinderen hun opstelling in het vertrekproces tegen te werpen. Zoals wij in de brief en notitie hebben aangegeven, zijn de rechten van het kind en de overige gezinsleden meegewogen in de termijnbepaling van tien jaar na datum eerste aanvraag waarbij de contra-indicatie artikel 1F Vv is tegengeworpen. Het beleidsvoorstel is tot stand gekomen met het oog op hun situatie. De opstelling van de (minderjarige) kinderen in het vertrekproces zal mede worden bezien in samenhang met de opstelling van hun ouder(s) in het vertrekproces.

Wij onderschrijven het standpunt van de leden van de VVD-fractie dat indien de gezinsband niet verbroken blijkt, het verblijf dient te worden beëindigd. Dit betreft reeds staande praktijk.

Daarnaast vragen de leden van de VVD-fractie om inzichtelijk te maken of en hoe hier controle op wordt uitgeoefend. Zo ja, door wie en met welke capaciteit en frequentie? Zo nee, waarom niet? Zoals eerder aangegeven is het aan de vreemdelingenpolitie, in het kader van haar toezichthoudende taak, om er op toe te zien dat de gepresenteerde feiten overeenkomen met de werkelijke situatie.

De leden vragen voorts om aan te geven wat onder «contra-indicaties in het kader van openbare orde of frustratie van gezamenlijke uitzetting» dient te worden verstaan. Is dit aan de orde indien er sprake is van een strafrechtelijke veroordeling? En waarom wordt in die gevallen gesproken van een situatie van «kunnen», dient gescheiden vertrek dan niet gewoon altijd plaats te vinden?

Ingevolge het huidige beleid zal het scheiden van gezinnen zoveel mogelijk worden geprobeerd te voorkomen, maar bijvoorbeeld wanneer er sprake is dat er door een deel van het gezin nieuwe procedures worden opgestart, kan worden besloten tot gescheiden uitzetten. Indien sprake is van contra-indicaties kan ook eerder worden afgeweken van het beginsel om gezinnen zo min mogelijk te scheiden, gelet op het belang dat is gediend bij de uitzetting van de vreemdeling met contra-indicaties. Artikel 1F Vv en ongewenstverklaring zijn zulke contra-indicaties.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen de regering of zij mogelijkheden ziet om, nu het in haar bedoeling ligt om de vreemdeling die de 1F-status tegengeworpen heeft gekregen eerder en intensiever te vervolgen, de gezinsleden van deze vreemdeling de 1F-status niet meer tegen te werpen. Zoals eerder aangegeven, zijn strafrechtelijke vervolging en het toelatingsvraagstuk verschillende zaken. Het beleid inzake vreemdelingen aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen, is ingesteld met het oog op het belang van de openbare orde. Hetzelfde geldt voor het beleid ten aanzien van hun gezinsleden. Uitgangspunt is dat Nederland geen vlucht-haven dient te zijn voor deze mensen, ook niet indirect via de rechten en voorzieningen van de gezinsleden. Derhalve wordt aan gezinsleden die niet op individuele gronden in aanmerking komen voor een asielvergunning op grond van artikel 29, eerste lid, onder a, b, of c, Vw 2000, geen verblijf verleend. Het uitzonderlijke karakter van de in artikel 1F Vv genoemde gedragingen maakt in dit geval dat het belang van de openbare orde in beginsel zwaarder weegt dan het belang van de gezinsleden bij toelating in Nederland. Het afschaffen van de tegenwerping van de contra-indicatie ten aanzien van de gezinsleden (die niet op individuele

gronden in aanmerking komen voor een asielvergunning op grond van artikel 29, eerste lid, onder a, b, of c, Vw 2000) is hiermee in tegenspraak.

Deze leden vragen de regering ook de termijn van tien jaren voor het laten vervallen van de tegenwerping van de 1F-status voor gezinsleden nog eens nader te onderbouwen. Waarom is er voor hen bijvoorbeeld niet gekozen voor een termijn van vijf jaren? Zoals in de brief en notitie staat geschreven, is gekomen tot de termijn van tien jaren na een afweging van het belang van de openbare orde (bij vertrek uit Nederland van de gezinsleden en de vreemdeling aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen) en het persoonlijke belang van de gezinsleden. Daarbij is rekening gehouden met de omstandigheid dat in het geval de gezinsleden op individuele merites in aanmerking komen voor een verblijfsvergunning op grond van artikel 29, eerste lid, onder a, b of c, Vw 2000, aan hen een verblijfsvergunning is verleend. Het gaat derhalve om vreemdelingen ten aanzien van wie geen objectief beletsel bestaat om uit Nederland te vertrekken en terug te keren naar het land van herkomst. Gelet hierop en mede in ogenschouw genomen het effect op de prikkel tot vertrek van de vreemdeling aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen, zijn wij van mening dat een termijn van tien jaren niet onredelijk is. Door te rekenen vanaf datum eerste asiel-aanvraag begint de termijn in beginsel voor ieder gezinslid op hetzelfde moment te lopen.

9. Hoofdstuk 9 van de notitie; Analyse SCIFA questionnaire

De leden van de CDA-fractie vragen welke Europese initiatieven zijn te verwachten op het gebied van opsporing en vervolging van 1F-ers en welke rol de Nederlandse regering hierbij denkt te kunnen vervullen.

Nederland neemt actief deel aan verschillende overlegverbanden, zoals het EU-netwerk voor genocide, oorlogsmisdrijven en misdrijven tegen de menselijkheid, en de door Interpol georganiseerde «International Expert Meeting on Genocide, War Crimes, and Crimes against Humanity». Eerstgenoemd EU-netwerk is mede op initiatief van Nederland in 2002 opgericht. Het netwerk is een gremium om praktijkmensen uit de Lidstaten niet alleen met elkaar, maar ook met internationale tribunalen en NGO's in contact te brengen. Dit netwerk kan worden ingezet om het punt van de getuigen naar voren te brengen en ervaringen van andere lidstaten met uitleveringen naar landen waar de feiten zijn gepleegd uit te wisselen. Voorts zal in het eerstvolgende ketenoverleg worden besproken de wijze waarop de opsporing en vervolging van vreemdelingen aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen verder in Europees verband aan de orde kan worden gesteld.

De vragen van de leden van de SP-fractie naar de SCIFA-questionnaire beantwoorden wij als volgt. In een separate brief van 1 september jongstleden hebben wij u de antwoorden op de questionnaire van de landen die hebben ingestemd met openbaarmaking van hun reactie gezonden. In totaal hebben vier van de zestien landen verzocht hun beantwoording vertrouwelijk te behandelen dan wel geen toestemming verleend tot openbaarmaking. Om dit voor elkaar te krijgen is de questionnaire in Europese gremia onder de aandacht gebracht en zijn de antwoorden op ambtelijk niveau via telefoon- en e-mailverkeer verzameld.

De vraag van de leden of de minister de voorhoedeoppositie in het toepassen van artikel 1F Vv en de opsporing en vervolging van oorlogsmisdaden kan splitsen, kan bevestigend worden beantwoord, in de zin dat de twee niet onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden. De omstandigheid dat alle 1F-dossiers standaard aan het OM worden doorgezonden ter beoordeling voor eventuele strafrechtelijke vervolging, draagt wel bij aan

die positie wat betreft de opsporing en vervolging van oorlogsmisdrijven. Nederland behoort tot de voorhoede in wat wij doen aan opsporing en vervolging van internationale misdrijven. Nederland heeft geruime tijd laten blijken veel zaken te hebben behandeld. Het aantal veroordelingen is niet de juiste maatstaf voor de expertise en ervaring die dit heeft opgeleverd.

De veronderstelling dat de voorhoedepositie voor wat betreft de toepassing van artikel 1F Vv te maken heeft met de categoriale toepassing op basis van het ambtsbericht is niet juist. De voorhoedepositie bestaat in de gestructureerde wijze waarop het artikel is opgenomen in het nationale (toelatings-)beleid en de omstandigheid dat hieraan uitvoering wordt gegeven door een gespecialiseerde 1F-unit.

10. Hoofdstuk 10 van de notitie; Onderzoek ACVZ

De leden van de PvdA-fractie willen vernemen welke (Europese) landen kennis hebben genomen van de reactie van de UNHCR en hoe deze landen de bevindingen van de UNHCR hebben ontvangen. Zijn er (Europese) landen die naar aanleiding van de notitie van de UNHCR hun beleid wat betreft het tegenwerpen van artikel 1F Vv aan personen die afkomstig zijn uit Afghanistan hebben aangepast. Het is ons niet bekend of en welke (Europese) landen kennis hebben genomen van de reactie van UNHCR, noch of en hoe dit het beleid van landen heeft beïnvloed.

Voorts willen deze leden vernemen of de Minister van Buitenlandse Zaken inmiddels contact heeft opgenomen met de UNHCR en wat de uitkomsten zijn van de voorlopige gesprekken. Op 3 juni 2008 heeft het Ministerie van Buitenlandse Zaken gesproken met medewerkers van UNHCR Brussel en Den Haag. Tijdens dit gesprek zijn de werkwijze en bronnenappreciatie van UNHCR en het Ministerie van Buitenlandse Zaken besproken en is geconstateerd dat het zinvol zou zijn als het Ministerie van Buitenlandse Zaken direct contact zou hebben met de opstellers van het UNHCR rapport, te weten UNHCR Kaboel. Naar aanleiding van dit gesprek en ter voorbereiding op de vervolgdiscussie zijn de onderliggende stukken bij dit ambtsbericht in gelakte vorm aan UNHCR overgedragen. Op 30 juni 2008 vond een teleconferentie plaats, waarbij medewerkers van BZ spraken met medewerkers UNHCR Kaboel. UNHCR Brussel was daarbij ook present. Tijdens dit gesprek is geconcludeerd dat een nader gesprek in Kaboel zinvol zou zijn. Wanneer de situatie dit toelaat, zal een dergelijke missie in het najaar plaatsvinden.

Met het oog op de reactie van de bewindspersonen op de aanbevelingen van de ACVZ vragen de leden van de VVD-fractie nadere toelichting op de huidige samenwerking tussen IND, OM en het Ministerie Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de voorgenomen uitbreiding en intensivering. Naast operationele contacten over concrete zaken vindt er periodiek ketenoverleg plaats tussen verschillende onderdelen van het Ministerie van Justitie, Landelijk Parket, Ressorts Parket, PaG, IND, de Ministeries van Buitenlandse Zaken en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties alsmede de Nationale Recherche in het kader van de opsporing en vervolging van internationale misdrijven. Verder voeren de IND en het OM het protocol gegevensuitwisseling IND-OM uit. Eens per kwartaal komen de IND en het OM bijeen om de werkafspraken te evalueren en om algemene ontwikkelingen te bespreken. Daarnaast vindt er regelmatig op ad hoc basis overleg plaats tussen IND en OM.

In reactie op aanbeveling 5 vragen deze leden zich af hoe de mededeling, dat het in een vroeg stadium voorleggen van 1F-zaken door de 1F-unit van

de IND aan het OM wordt bestendigd, zich verhoudt tot de aankondiging dat men pas over zal gaan tot ongewenstverklaring indien sprake is van onherroepelijke 1F tegenwerping. De afspraken die zijn gemaakt tussen de IND en het OM in het kader van informatie-uitwisseling staan los van de vraag of de vreemdeling ongewenst is verklaard.

Met de leden van de VVD-fractie delen wij het standpunt dat hoe eerder de informatie van de IND beschikbaar is, hoe beter dit is voor het strafrechtelijk onderzoek door het OM. In dit kader is het dan ook van belang de bestaande praktijk van overdracht voort te zetten.

Met het oog op aanbeveling 8 vragen de leden om aan te geven «hoeveel» capaciteit door DT&V beschikbaar is gesteld, op welke plek dit precies betreft en wat valt onder het «actief monitoren». Met de oprichting van de DT&V is een andere aanpak van terugkeer geïntroduceerd. Iedere zaak, dus ook zaken waar artikel 1F Vv is tegengeworpen, wordt actief en intensief opgepakt in het kader van vertrek, zodra de asielaanvraag in eerste aanleg door de IND is afgewezen. Als is vastgesteld dat de vreemdeling aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen verwijderbaar is, zal de DT&V een traject inzetten om de vreemdeling uit Nederland te laten vertrekken naar het land van herkomst of, indien artikel 3 EVRM een beletsel vormt voor terugkeer naar het land van herkomst, vertrek naar een ander (derde) land. Binnen de DT&V is een centrale afdeling gevestigd die belast is met de coördinatie van complexe vertrekprocessen. Een aantal medewerkers van deze centrale afdeling zijn belast met het actief monitoren van 1F-zaken.

Het actief monitoren van het vertrekproces van vreemdelingen aan wie artikel 1F Vv is tegengeworpen, bestaat uit een sturende en coördinerende activiteit in de voortgang bij de voorbereiding van terugkeer van deze vreemdelingen. De sturing en coördinatie verloopt via contactpersonen 1F die inmiddels binnen de directies, op negen locaties, van de DT&V zijn aangesteld. Regelmatig vindt overleg plaats tussen de contactpersonen 1F en de centrale afdeling van de DT&V. Individuele, dossiergebonden vragen en/of verzoeken om bemiddeling van regievoerders kunnen via deze contactpersonen worden voorgelegd aan deze centrale afdeling. Het gaat dan met name om die individuele gevallen waarbij door het plegen van extra inzet, belemmeringen kunnen worden weggenomen. Deze centrale afdeling kan ondersteunen bij het opmaken van een EU-staat, het onderzoeken van mogelijkheden voor heropvang in derde landen, medisch complexe zaken, adviseren over al dan niet gescheiden uitzetten en zo nodig het boeken van vluchten.

De leden vragen voorts of wij ook de mening zijn toegedaan dat het internationaal 1F-register op in ieder geval EU-niveau een bijdrage kan leveren aan transparantie in omvang en aanpak van deze groep vreemdelingen. De leden vragen ons een dergelijk register nader te onderzoeken en aan te geven wat precies zal worden onderzocht en op welke termijn de resultaten beschikbaar zullen zijn. In het kader van de voorgenomen intensivering van het bestaande beleid zoals wij hebben aangekondigd in de 1F-brief, zullen wij onderzoeken of sprake is van hiaten en of daarin eventueel door een internationaal 1F-register kan worden voorzien.

11. Ten slotte

De leden van de VVD-fractie verzoeken ons verder de Kamer halfjaarlijks te informeren over de stand van zaken met betrekking tot de voorgenomen maatregelen inspanningen en effecten inzake het (intensiever) strafrechtelijk optreden tegen oorlogsmisdadigers die in Nederland verblijven.

Zoals wij eerder hebben aangegeven zijn wij zijn bereid om aan het

verzoek om een periodieke toelichting gevolg te geven. Het ligt in de rede om daarvoor aan te sluiten bij de jaarlijkse rapportage inzake de Wet internationale misdrijven, waarin een hoofdstuk specifiek voor 1F-zaken zal worden opgenomen.